

UREDNIŠTVO, LJUBLJANA, KNAPLJEVA ULICA ŠTEV. 5. TELEFON 31-22 DO 31-26. UPRAVA IMA SVOJI PODELUZ NICE V CELJU IN MARIBORU. FOTOKOPISI SE NE VRACAJO.

SLOVENSKI POROČEVALEC

UPRAVA IN INŠPICIJSKI ODDELEK LJUBLJANA, KNAPLJEVA ULICA ŠTEV. 5. TELEFON 31-22 DO 31-26. OGLASI PO CENIKU IZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA.

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Udarniško načelo

Za dosego svobode je moral naš človek v spopadu z okupatorjem do viška razviti vse svoje borbeno moči, izklesati je moral iz sebe skrajne primere samoodpovedi in junštva. Borba za svobodo je s porazom fašizma in nacizma zaključena, toda če nespontno odlagamo orožje, smo se zmerom daleč od tega, da bi smeli prenehati s skrajnim naporom vseh svojih sil. Borba z orožjem je skorajda neopazno, brez premora prešla v novo razdobje, ki v nič manjši meri ne zahteva od človeka mobilizacije vseh njegovih tvornih moči — v dobo borbe za obnovo. Junakom borbe naj slede junaki dela! To geslo je na mah postalo last širokih ljudskih množic, z židov in s transparentov podžiga človeka in pomalem prehaja v razum in srca ljudi, ki se zavedajo, da takšne besede, čeprav porojene iz trenutka, niso modne fraze, temveč so kakor kovan denar, brez katerega ni izmenjave na trgu.

Junakemu vzorniku iz osvobodilne borbe sledi njegov mlajši, za naše osvobodjenje nič manj pomembni tovariš na fronti dela — udarnik. Na vseh popriščih življenja življenja je navada, da predstavlja tisti, ki se odkljuje pred ostalimi, nekaj posebno privlačnega za množico. Zgledi vlečejo, pravijo. V tem je veliki pomen udarništvu, da delavec, ki je v svojem obratu dvignil proizvodnjo na doslej nedoseženo višino, ne koristi narodu samo s povečano količino proizvedenega blaga, temveč da s svojim primerom ključ vsem, ki stoje za njim: Dajte, storite tudi vi takol! V tem je tudi bistvena razlika med našim udarništvom in nekdanjimi akordirji, ki med zavednim, organiziranim delavstvom po pravici navadno niso uživali simpatij. Udarnik hoče izboljšati način dela, hoče dvigniti kakovost in količino proizvoda, ker se zaveda svoje odgovornosti pred skupnostjo, ker se zaveda usodne povezanosti svojega dela s prosperom domovine in utrditvijo ljudske oblasti, medtem ko bi primeri akordirstva iz preteklih časov — če izvzamemo one vrste dela, ki so nujno vezana na akordni sistem — pred merilom delavske solidarnosti mnogokrat težko vzdržali sodbo. Pravi udarnik si želi, da bi vsi hoteli za njim, da bi se vsi kosali z njim in da bi ta plemenita tekma vseh koristila tisti, za katere razmah in prospeh se bijemo vsi: domovini.

Tako je, tako bi moralo biti. Primeri iz vsakdanjega življenja pa kažejo, da nam bo vsem tudi na tem področju treba še mnogo dobre šole, preden se bomo približali zastavljenemu cilju. Ne samo, da smo še daleč od vzor — marsikje bo treba še mnogo truda, da nam bodo osnovni pojmi delovne discipline, ki je podlaga vsakega reda in prvi pogoj vsakega prospeha v obratih, prešli v kri in meso. S tem v zvezi je beograjska »Borba« te dni objavila uvodni članek pod naslovom »Za večjo delovno disciplino v naših podjetjih«, ki navaja dolgo vrsto primerov kršenja delovne discipline, malo-brižnosti in nerazumevanja celo tam, kjer bi upravičeno pričakovali dobrih pobud. Pogostokrat se dogaja, piše »Borba«, da prav oni med delavci, od katerih bi predvsem pričakovali zglednega zadržanja — to so aktivisti sindikatov, fronte telesnokulturnih in drugih organizacij — krivo tol-

mačijo svoje pravice in dolžnosti, kakor da jim pripadajo neke pravice pred ostalimi tovariši v podjetju. Mnogi med njimi so mnenja, da »zaradi važnega, nujnega sestanka« lahko za krajšo ali tudi za daljšo dobo zapuste svoje delovno mesto, češ delo za skupnost ima prednost pred poslom v podjetju. Ti tovariši pozabljajo, da jim funkcije, ki so jim bile poverjene, prinašajo pač zaupanje in nalagajo dolžnosti, ne dajejo pa jim nikahkih izjemnih pravic. Tako zvanih javnih poslov ne smemo v nobenem primeru vršiti na škodo poklicnega dela, ki je v času velike obnove vsakogar prva in poglavitna dolžnost.

Ponekod se opaža, da si delavci, predvsem pa sindikalni funkcionarji povsem napak razlagajo svoje odnose do uprave podjetja. Dogajajo se primeri, da so delavci upravniku podjetja odmerili vlogo navadnega uradnika ali celo človeka iz pomožnega osebja. Jasno pa je, da je vodja podjetja gmotno in pravno odgovoren za poslovanje in rentabilnost podjetja, in če bi padel sum o gospodarski sabotaži, bi bil v prvi vrsti upravnik podjetja klican pred tribunal. Da more podjetje redno poslovati, se mora obdržati predvsem potrebna delovna disciplina, to se pravi, da vsi delavci, pa tudi vsi njih izvoljeni sindikalni predstavniki upoštevajo in poslušajo odredbe pred zakonom odgovornih. — Iz predpriliske Jugoslavije nam je še v živem spominu krilatca o nerentabilnosti državnih podjetij. Saj to ni bila samo krilatca — bilo je skorajda nekakšno poluradno stališče, da državno podjetje ne more biti tako donosno kakor zasebno. V tej zvezi je poučen, pa tudi precej presenetljiv primer tvornice motorjev v Rakovici pri Beogradu, ki ga navaja »Borba«. Ko je minister za industrijo nedavno zahteval pojasnila, zakaj je kalkulacija nekakega dela v Rakovici višja od kalkulacije istega dela v nekem zasebnem podjetju, je dobil odgovor: »Ker je Rakovica državno podjetje«. — Neredki so tudi primeri, da državna podjetja pošiljajo visoko kvalificirane delavce na poljska in druga težka dela, ki bi jih lahko upravljali drugi. Pogostokrat se na državnih podjetjih razpase krivo pojmovanje svobode, češ to je zdaj naše, zdaj lahko dela vsak, kar hoče. Odprava takšnih razvad in zablod je pač prvi pogoj, če hočemo doseči in »rešeci« predvojno stopnjo proizvodnje. — Tako »Borba«.

Povsod in ob vsaki priliki moramo nasproti takim nezdravim pojavom zastavljati načelo udarniškega dela, ki mora biti prvo in poglavitno vodilo vsega našega javnega in zasebnega prizadevanja v času obnove. Da ne bo krivih vzgledov, pa morame poskrbeti, da bodo iz naše delovne skupnosti izločeni vsi primeri, ki ne nudijo vsaj najskromnejšega ravnesja med prejetjo nagrado in opravljenim delom. Ne smemo dopustiti, da bi se v času velikega presnavljanja, ki je tudi čas vseobčega preseljevanja, v plačilne sezname podjetij in ustanov vtihotapljale mrtve duše, ki — čeprav morda samo za kratke prehodne dni — ne utegnejo nuditi dolžne količine dela. Samo, če bomo neizprosno strogi v izvajanju te kontrole, bo naš poziv k plemeniti tekmi vseh ustvarjajočih padel na plodna tla.

L. M.

Novi zakoni AVNOJa

Beograd, 25. jul. Predsedstvo AVNOJ-a je izdalo naslednje sporočilo: »Na svojem zasedanju 23. julija 1945 je predsedstvo AVNOJ-a izdalo naslednje zakone: Zakon o vzetju »kovinskega zasedbenega denarja iz obtoka, Zakon o kovanju drobiža demokratske federativne Jugoslavije, Zakon o postavitvi plovnih objektov, ladjedelnic, luk in pristanišč na morju pod upravo ministrstva za promet demokratske federativne Jugoslavije, Zakon o delavskih zaupnikih,

Zakon o poljedelsko-strojni službi, Zakon o zaščiti kulturnih spomenikov in prirodnih redkosti demokratske federativne Jugoslavije. Na isti seji je predsedništvo AVNOJ-a potrdilo resolucijo oblastne narodne skupščine Kosova in Metohije, s katero se ozemlja Kosova in Metohije pridružujejo federalni Srbiji kot njen sestavni del. Prav tako je predsedništvo AVNOJ-a potrdilo izvolitev članov za AVNOJ, ki so jih izbrali zastopniki oblastne narodne skupščine Kosova in Metohije na svojem zasedanju 8. in 10. julija v Prizrenu.

Proces proti Petainu

Zasliševanje bivših ministrskih predsednikov Reynauda in Daladiera

Pariz, 24. julija. (Reuter.) Drugi dan razprave proti maršalu Philippu Petainu je Paul Reynaud, francoski ministrski predsednik v času nemškega napada 1. 1940, nadaljeval s svojim pričevanjem o dogodkih ob francoskem porazu. Omenil je važno sejo francoske vlade 15. junija 1940 v Bordeauxu, na kateri je nastopil proti premirju, a je naletel na ostro nasprotovanje maršala Petaina in generala Weyganda, tedanjega vrhovnega poveljnika francoske vojske. »Petain se je zavzemal za to, da vstopi socialist Paul Faure v vlado, čeprav sem mu rekel, da je to najbolj defetističen politik v Franciji. Zdi se, da je Petain mučila želja po obstaji, odkar ga je februarja 1934 pozval predsednik Doumergue. Kot vojni minister je izvajal le nepomembna dela na severni meji. Upiral se je tudi dvoletni vojaški službi. Februarja 1940 je Petain dejal predstavnikom delavcev: »V petih mesecih bomo premagani in bomo imeli diktaturo.«

Reynaud je nadaljeval: »Ko sem bil v ječi, sem čital spomine maršala Joffrea in sem iz njih zvedel, kako obširen je bil Petainov defetizem med zadnjo vojno. Petain se je že dolgo pred vojno upiral utrditvi severne meje proti nasvetom Focha in Weyganda.« Reynaud je vedno znova žigosal Petaina in Weyganda kot človeka, ki sta bila odločena, da uporabita francosko vojaško slabost

za spremembo političnega režima brez čezra na svoje obveznosti. Ko je prišel Petain na oblast, je bilo njegovo prvo dejanje, da je ukinil republiko. Nikdar se ni noben človek toliko škodil francoskemu ljudstvu kot Petain. Ob zvokih nemškega pritrjevanja je šel po stopnicah brezčastnosti navzdol.«

Reynaud je s spoštovanjem govoril o svojem prijatelju Mandelu, »ki so ga sramotno ubili v Fontainebleauškem gozdu, toda ne Nemci, temveč francoski morilci, ki jih je štetil Petain.«

Zatem je nastopil kot prič Daladier, ki je obtožil Petaina, da je sistematično učil zastarele strateške doktrine in da je zanemaril priprave države za vojno najprej kot podpredsednik vrhovnega vojnega sveta in kasneje kot vojni minister v Doumergue-ovi vladi, ko je zmanjšal vojaške kredite za 20%, čeprav bi bilo mogoče začeti z gradnjo tankov in protitankovskih topov. Odklonil je dovoljenje za izdelovanje 57-milimetrskih protitankovskih topov, ki so se kasneje izkazali kot odlični, in je pustil načrte za moderne tanke nedotaknjene na svoji mizi.

Daladier bo nadaljeval svoje pričevanje jutri, ko bo pričal, kaj se je zgodilo po premirju. Pričakujejo, da bo jutri nastopil kot prič Albert Lebrun, predsednik republike, predno je maršal Petain ukinil ta položaj.

„Proces proti Petainu proces proti vsej peti koloni“

Moskva, 24. jul. (Tass) »Proces proti Petainu je proces proti vsej peti koloni.« piše Ilija Ehrenburg v časopisu »Izvestija«. »Mogoče je ustreliti nekaj vichyjskih orožnikov, ne da bi bil moten duševni mir onih veleindustrijačev, generalov, odličnikov in diplomatov, ki so varali Francijo. Ti se ne boje procesov proti izvrševalcem svoje volje, boje pa se procesa proti Petainu. Nemogoče je namreč potegniti črto mejnoco med maršalom in onimi, ki so mu pomagali, ki so ga potiskali v ospredje in katerim je služil, potem ko je nehal služiti svoji domovini. Petain ve preveč. Zato je maršalov proces velik dogodek ne le v življenju Francije, ampak tudi v življenju vse Evrope, ki je osvobodjena izpod nemškega suženjstva. Ta proces gotovo ni vseh belgijskemu kralju ali pristavcem Pilsudskega ali grškim monarhim. Hitler je nekoč dejal svojim najbližjim: »Petain je moja največja zmaga.«

V različnih deželah so nemški fašisti različno postopali: ko so zasedli Belo Rusijo, so se poslužili rabijev, ko so zasedli Francijo, so bili odvisni od izdajalcev. Za Nemce je bil Petain najmodrejša vojaška kamufliža. V resnici je bil gauliteer, imenovali pa so ga poglavarja Francije. V resnici je bil dezertir, ostal pa je maršal. V resnici je bil izdajalec vsa 4 leta, govoril pa je o patriotizmu. Hitler je imel vso pravico biti ponosen na tega moža. Petain ni postal izdajalec preko noči. Snoval in pripravil je svojo izdajo že dolgo časa. Izvršil je svojo prevaro s premislekom, saj je videl v izdajstvu rešitev samega sebe in pokvarjene višje plasti francoske družbe, ki je že dolgo pred vojno izjavljala: »Rajši Hitlerja, kakor ljudsko fronto.«

Petain ni slučajno stavil svoje igre na nemško karte. Ni storil tega v razburjenosti obupanega igralca. Do zadnjega je trdno veroval v nemško nepremagljivost. V letih nevidne državljanske vojne, ko je 200 družin postuškalo tlačiti ljudstvo, je bil Petain maršal francoske fašistične podtalne armade. Maršalovi stiki z Nemci so trajali že davno prej. Ko so postali Petain na pogreb Pilsudskega, se je maršal zadržal v Berlinu in je prisrčno govoril z Göringom. Nato je izjavil: »Naša dva naroda se morata sporazumeti.« Ko je prišel na oblast, je imenoval Petain izdajalca Huntzingerja za francoskega vojnega ministra in ga je postal k Hitlerju. Iz Alzacije in Lorene je nagravil Petain darilo Nemčiji. Petain je na premirje, ki je bilo v resnici brezpogojna predaja. Francija je izgubila vse: dve tretjini ozemlja, kruh, armado, svobodo, čast — ostal ji je samo maršal Petain.

Odmor v Potsdamu

zaradi razglasitve volilnega izida v Angliji

Potsdam, 24. jul. (Reuter) Uradno je bilo objavljeno, da se je danes »Velika trojica« zbrala k zadnjemu sestanku pred prekinitvijo, tekoma katere bodo Churchill, Eden in Attlee odpotovali v Anglijo zaradi razglasitve volilnega izida.

Tukajšnji uradni krogi poročajo, da ni pričakovati, da bo konferenca prekinjena za več kot en dan. Churchill, Attlee in Eden se bodo najbrž že v petek vrnili v Potsdam. Prezident Truman in generalisimus Stalin se bosta v četretke verjetno vzdržala vsakih važnih razgovorov, med tem ko bodo njihova osebja porabila priiliko za delo, ki pretežno leži na izvedenih in svetovalcih.

Budimpešta, 25. ulija. (Tass) Na sestanku političnega odbora začasne narodne skupščine je ministrski pred-

sednik Miklos Bela sprožil vprašanje o odstavitvi ministra pravosodja Agostona Valentina, finančnega ministra Istvana Vararaja in ministra za oskrbo Gaborja Faraga ter nato predlagal za finančnega ministra člana neodvisne stranke Imre Oltvanyja, socialisti Šandorja Onaya za ministra za oskrbo in socialist Istvana Risa za ministra pravosodja. Politični odbor je sprejel predloge ministrskega predsednika. Na sestanku je izdal politični odbor tudi odlok o sklicanju narodne skupščine.

Churchill v Londonu

London, 25. jul. Ministrski predsednik Winston Churchill je prispeel danes popoldne iz Potsdamu v London in se takoj odpeljal z avtomobilom na Downing Street 10.

Debata v poljskem narodnem svetu

Varšava, 25. julija. (Tass) Na večerajšnji seji poljskega narodnega sveta se je nadaljevala razprava o poročilu ministrskega predsednika Osupske-Moravskega. Potem ko so govorili poslanci Ciarkowskega, Berman in drugi, je spončil zastopnik Zveze za vzajemno pomoč kmetu, Sobowski, da ima Zveza trenutno pol milijona članov. Zveza vodi dela, ki naj bi pomagala dvigniti proizvodnjo poljedelstva in kulturno raven poljskega kmeta.

Podpredsednik Gomolka je poudaril v svojem govoru, da je poljska reakcija v svojem poizkusu, da razcepit emotnost veselih in zvezo med Sovjet-

sko zvezo, Veliko Britanijo in Združenimi državami, izzvala lansko poletje vstajo v Varšavi. Poljska ne bi bila neodvisna, če je ne bi bila osvobodila Rdeča armada. V teh zgodovinskih dnevih je izgubila vse, kar je ločilo poljska in ruska ljudstva, kar je bilo posledica vzajemnih naporov Rdeče armade v borbi proti skupne sovražniku. Sedaj, je nadaljeval Gomolka, se je pojavila Poljska na mednarodni pozornosti kot nov činitelj, činitelj miru in sodelovanja. Nova Poljska stremi za tem, da bi zagovarjala svojim bodočim pokolenjem mir in da bi preprečila ponovitev strahot, katere je izkusila v zadnjih letih.

S kongresa protifašistične fronte žen Hrvatske

Zagreb, 24. jul. (Tanjug) Pri nadaljevanju dela prvega kongresa protifašistične fronte žen Hrvatske, je Marion Sloen v imenu ameriških žen pozdravila kongres. V imenu glavnega odbora Zveze antifašističnih omladin Hrvatske je pozdravila protifašistične Ante Raus, v imenu komunistične stranke pa Marko Belinić, ki je izjavil med drugim: Pred nami stoje težke naloge izgradnje naše dežele, naloge zbiranja vsega našega ljudstva na delovni fronti. Hodeč po poti stranke bodo naši narodi in žene te naloge uspešno izvršili. Ve tovarišice ste z vdanim srcem in nesebičnim bojem ustvarile emotnost vseh žen. Nadaljujte pot bratstva in emotnosti. Zberite vse ženstvo v protifašistični fronti žen in pronesite vse svoje skušnje tudi na one, ki so doslej stale ob strani.

Minister financ narodne vlade Hrvatske, Anka Birus, je podala na kongresu poročilo z naslovom: »Bratstvo in emotnost in nova ljudska oblast — temelji srečne bodočnosti naših narodov.« V svojem poročilu je dejala med drugim: Čeprav so temeljne vojaške sile reakcije uničene, vendar reakcija še ni položila orožja. Napetila je svoje strupene puščice proti našemu najmočnejšemu orožju, proti bratstvu in emotnosti naših narodov. Pri nas na Hrvatskem je glavni cilj reakcije ustvariti razdora med Srbij in Hrvatji. Zato ostanki ustaštva in mačkovecev še vedno rovarijo in govoričijo o nekaki nevarnosti, da bi mogli Srbi prevariti Hrvate. Govoričijo o mejah, o gospodarski ostrostlosti Hrvatske, o veri, ki je v nevarnosti, o vsem močnem, samo ne o tem, kako bi po tako težki vojni in okupaciji zacelili rane in izgradili ruševine, ki so nam jih zapustili fašisti. Mi smo ustvarili

bratstvo in emotnost v koncentracijskih taboriščih, na sodiščih, po vešalih, v odredih in brigadah, na fronti in v zaledju. Povsod so se nahajale Srbkinje in Hrvatice, skupno so umirale, skupno so se bojevale, skupno delale, skupno pobijale sovražnika, skupno prehranjevale vojsko in obvezovale rane naših borcev, skupno so na konferencah iskale in našle pot bratstva in emotnosti in razširjanja emotne narodno osvobodilne fronte. Skupaj smo rasli v bojih in nihče nas ne bo mogel nikdar razvoditi. Pri izgradnji dežele hočemo dati prav tako velik delež, kakršnega smo dale v boju. S tem bomo utrdili in zagotovili svoje dosežanje uspehe.

Po poročilu o političnem položaju se je razvila diskusija. Razumena Petrović, predstavnica srbskih žen, je poudarila predanost srbskih žen narodno osvobodilnemu gibanju. Nina Zlatić, predsednica AFŽ za Istru, pa je opisovala dolgotrajno in vztrajno borbo istrskih žena in njihovo ljubezen nasproti maršalu Titu in komunistični stranki. Posebno je poudarila emotnost Hrvatov in Italijanov Istre, ki predstavljajo veliko pridobitev narodno osvobodilnega boja. O zaveziški zasedbi Pulje je dejala, da je Pulj danes trdnjeje odločeno, da se pridruži Jugoslaviji kakor kdaj koli. »Če smo se odločili doprinesiti žrtve, ki smo jo dali, smo to storili zato, da ne bi bili razbijali zavezniške emotnosti. Zato morata biti Pulj in Trst za zavezničke vzgled, kako se mora ljudstvo dosledno boriti za demokracijo.«

K besedi sta se nato oglasili še predsednica AFŽ za Hrvatsko, Mača Grzetić in Lidija Jovanović iz Črne gore, ki je poudarjala uspehe Črnogork v delu za obnovo dežele.

Ustanovitev vseslovanskih odborov v Bratislavi in Pragi

Beograd, 25. julija. Vseslovanski odbor v Beogradu se je odzval povabilu Slovakov, naj se udeležijo ustanovne skupščine vseslovanskega odbora v Bratislavi in proslave slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Odbor je poslal v Českoslovaško odposlanstvo 7 članov, ki sta ga vodila predsednik JNOF-a Makedonije in podpredsednik AVNOJ-a Dimitir Vlahov. Po svojem povratku iz bratske Českoslovaške je dal Dimitir Vlahov zastopniku »Tanjuga« med drugim sledečo izjavo: »Svečanosti v Slovaški so bile veličasne. Na njih je še enkrat prišla do izraza zamisel vseslovanske slege in ljubezni. Ustanovna skupščina vseslovanskega odbora v Bratislavi je bila v dvorani narodne skupščine in so ji prisostvovali vsi slovaški ministri v centralni vladi, kakor tudi mnogi češki ministri. Zastopane so bile tudi vse kulturne in politične organizacije Slovaške. Dvorana je bila prepolna od peshmeov in gostov.«

Nadalje je v svoji izjavi Dimitir Vlahov opisal pot jugoslovanskega odposlanstva v Prago, kjer je prav tako prisostvovala ustanoviti vseslovanskega odbora ter obiskalo predsednika republike dr. Beneša in ministrskega predsednika Fierlingerja. Vlahov je dejal: »Razgovarjali smo se tudi s posameznimi ministri in javnimi delavci o poglabljanju in tesnejšem vzpostavljanju kulturnih, političnih in gospodarskih zvez med Čehi, Slovaki in našimi narodi. Čehi in Slovaki žele, da bi postali ti odnosi čim bolj iskreni in neposredni. Ob zaključku je Dimitir Vlahov dejal: »Največji vtis, ki smo ga prinesli iz Českoslovaške je ta, da češki in slovaški narod sodeluje pri graditvi in uvrščanju svoje narodne oblasti, kakor tudi pri obnovi svoje dežele, ki je pomeklo mnogo pretrpele, posebno Slovaška, kjer so najhuje besnele in ropale hitlerjevske toipe in domači izdajalci.

Pretkana laž italijanskega časopisa

Beograd, 25. jul. V listu »La Capitale« z dne 23. junija 1945 je bil objavljen dozdnevni razgovor z generalom de Gaulleom z naslovom »Ljubino italijanski narod, na katerega nas veče toliko spominov«. V članku se med drugim navaja, da je general de Gaulle izjavil, da mora Trst pripasti Italiji. Zaradi te izjave je dal general de Peronnet, načelnik francoske vojsne misije v Jugoslaviji, po ministrstvu za informacije naslednjo izjavo: »V svoji številki od 23. junija 1945 je italijanski časopis »La Capitale« objavil dozdnevni razgovor z generalom de Gaulleom, ki je vseboval različne trditve o vprašanju Trsta. Francoska vojaška misija v Jugoslaviji je pooblašena uradno izjaviti, da general de Gaulle ni nikdar dovolil razgovora italijanskemu novinarju.

Trditve, o katerih je govora v članku, se morajo torej smatrati za popolnoma neosnovane.«

Novina knjiga o Srednji Evropi

Beograd, 24. jul. (Tanjug). V Parizu je izšla knjiga »Srednja Evropa«, ki jo je spisal Jean Vernost. Pisec razpravlja o raznih vprašanjih Srednje Evrope ter o vprašanju Trsta med ostalim pravi: »Priključitev Trsta k Jugoslaviji ne zahtevajo samo Slovenci, temveč tudi demokratski Italijani tega mesta, ki so se borili v brigadah Mateotija in Garibaldija na strani jugoslovanskih partizanov. Oni so za svobodno domovino ter ne podlegajo vplivu paroli fašistične propagande.«

Še danes pojdi pogledat, če si vpisan v seznam volivcev!

Dr. Mehle Marjan

POMEN VOLITEV ZA IZGRADNJO NARODNE OBLASTI

I.

Ko je 6. aprila 1941. l. fašistična družba prestopila meje Jugoslavije, da bi dosegla svoje imperialistične smote in iztrebila narode Jugoslavije, ker so se drznili z odpovedjo trojnega pakta udariti evropske zločince v obraz, so protinarodni oblastniki in samozvani voditelji predpriljske Jugoslavije sramotno izlali svoje narode. Pahnili so jih neoborožene in ponižane na milost in nemilost v krvniške roke zločinskih okupatorjev, čeprav so dobro vedeli, da bi se narodi radi borili za svojo zemljo. Mi vsi smo tedaj dobro čutili, da je tudi slovenski narod v smrtni nevarnosti, ker smo na primeru Poljske in Češkoslovaške videli, kako bi izgledal toliko hvalešni novi red. Milijoni mož, žena in otrok, vseh in na visicah in kolih, so nam bili grozeče opozorilo, naj branimo svojo zemljo, svoj dom. Hoteli smo jo braniti. Hoteli smo braniti svojo državo, čeprav smo vsi, kmetje, delavci, meščani, izobraženci, izkusili, da nam ni žutila tega, kar bi nam mogla in morala. Braniti smo jo hoteli, ker je tu zemlja naših pradedov in naših potomcev, in ker smo vedeli, da bi nam tujec fašist, nikdar ne pustil niti tega, kar smo že imeli.

Bili smo priče strahotnega razsula gnile države, države, ki bi po svojem naravnem bogastvu, po priložnosti svojih narodov in po njihovem junastvu morala biti trdnjava v Evropi. Vendar nam naše razočaranja nad naglim razsulo stare Jugoslavije, nad gnobilo in petokolonastvom njenih vodilnih funkcionarjev, ni vzelo vere v narode Jugoslavije. Vedeli smo, da kljub polomu države na bodo hoteli iti prostovoljno v okupatorjevo klančino, da ne bodo čakali doma, da jih pobijejo v imenu novega reda, temveč, da se bodo borili za svoje življenje. Za svoj dom, za zarek svobodnega sonca.

Vzklik je mogočna misel odpora, misel, da je boljše parti v borbi za življenje kot pa životariti v senci smrti. Rodila se je Osvobodilna fronta jugoslovanskih narodov. Tudi slovenski narod je krepko prijel za orožje, ki ga je golokrot trgal iz rok svojih krvnikov. Tudi slovenski narod je pravilno domel usodno uro in pričel sam sebi kovati svoje usodo. Tudi on si je ustvaril Osvobodilno fronto slovenskega naroda, vsenarodno osvobodilno gibanje, ki naj slovenski narod osvobodil in ga pripelje v novo, lepo, svetlo bodočnost in blagostanje.

Osvobodilni boj jugoslovanskih narodov je po težkih borbah in dragocenih žrtvah zmagal na vsej fronti. Danes s ponosom ugotavljamo, da smo svobodni, da smo si svobodo priborili sami in da je nova Titova Jugoslavija on plenitni sad, za katerega je skoro dva milijona državljanov dalo svoje življenje. Za to ogromno ceno krvi in življenj smo dobili državo prave ljudske demokracije; državo, v kateri narodi vidajo sami sebe brez poltvice in brez koncentracijskih taborišč; državo, v kateri so odnosi med narodi in njihovimi državami urejeni po načelu popolne enakopravnosti.

II.

Osvobodilna fronta je preobrazila slovenskega človeka. Ustvarila je iz naroda, kateremu so stoletja dopo-velovali, da je hlapec, narod junakov. Razbila je pregraje med posameznimi razredi in stanov in združila osnovne plasti slovenskega naroda: delavce, kmete, delovno inteligenco v eno samo udarno delovno skupino. Odprla nam je oči in nas naučila pravilno gledati na svet, življenje in njegove probleme. Naučila nas je razlikovati zрно od plevele, dobro od slabega. Pod njenim okriljem se ljudske množice med seboj tesno povezujejo v delu za skupnost in se udeležujejo v borbi proti odkritim in prikritim sovraženikom slovenskega naroda. Vili nam je vero v naše lastne sile, in nam utrdila zavest, da ni sile, da ni sovražnika, ki bi mogel preprečiti zmagovalni polet narodno osvobodilnega gibanja.

Osvobodilna fronta predstavlja vseljivsko osvobodilno gibanje slovenskega naroda. Je torej politična organizacija slovenskega naroda, ki pogloblja demokratično zavest ljudskih množic in bdi nad tem, da se v naš oblasti in politični aparat ne utihotaplja ljudi, ki so se izkazali kot nasprotniki osvobodilnega gibanja, kot nasprotniki ljudske demokracije in pravice slovenskega naroda, da sam sebe vlada.

Ob svojem nastanku je bila Osvobodilna fronta izrazito politično gibanje, katerega svrha je bila osvoboditev vsega slovenskega naroda. Z nastankom prvih partizanskih osvobodilnih ozemelj pa je iz nje rasla tudi nova narodna oblast. Tako so bili politični organi Osvobodilne fronte istočasno tudi organi narodne oblasti, dokler niso bile izvedene volitve v narodno osvobodilne odbore, ki so prevzeli funkcije narodne oblasti. Tak pojav imamo danes skoro v vseh na novo osvobodjenih krajih Slovenije.

Nadaljnji razvoj na osvobojenem ozemlju in naši demokratični cilji — da naj se ljudstvo samo vlada po svojih zastopnikih — so zahtevali, da se narodna oblast tudi organizacijsko oddvoji od političnih organizacij Osvobodilne fronte. Zato so bile izvedene volitve v narodno osvobodilne odbore in zato bomo izvajali take volitve tudi sedaj po vsej Sloveniji. Z izvolitvijo Narodno osvobodilnih odborov bo izvedena jasna razmejitve funkcij med Narodno osvobodilnimi odbori in Osvobodilno fronto. Čim bo izvoljen Narodno osvobodilni odbor, bo postal nosilec oblasti in izvrševalec javne uprave, odbor Osvobodilne fronte pa bo ostal voditelj političnega narodno osvobodilnega gibanja. Kakor hitro bo torej izvoljen Narodno osvobodilni odbor, mu bo oseljanji odbor Osvobodilne fronte predal vse posle, ki jih je deslet opravljal kot predstavnik oblasti. Odbor Osvobodilne fronte bo odsedaj podpiral delo Narodno osvobodilnega odbora, nudil vsako možno pomoč in sori vse, da bojo odborniki Narodno osvobodilnih odborov lažje in pravilno izvrševali svoje posle kot predstavniki oblasti.

Jasno je da bo tesno sodelovanje in povezava med Narodno osvobodilnimi odbori in odbori Osvobodilne fronte ostala, saj se ravno iz kadrov, ki so zrasli v Osvobodilni fronti, dvigajo kadri naše narodne oblasti. Nadalje je slovenski narod v teku narodno osvobodilne borbe odobril program Osvobodilne fronte in si ga že v njenih prvih dneh osvojil. S ponosom je plačeval njen narodni davek in se z izjemno redkih izkoreninjenec in izdajalec stoletno vključil v njeno organizacijo. Zato bo ta narod naša oblast.

V skladu s smotri osvobodilnega gibanja se krčevito držimo edino pravih načel, da morajo narodno osvobodilni odbori, kot organi naše narodne oblasti zrasti iz ljudstva samega. Z osvoboditvijo naše zemlje in s sedanjimi volitvami je dobilo ljudstvo možnost, da po tajnem glasovanju ponovno izjavi svojo voljo, da je za svoje partizane, da je za svoje Osvobodilno fronto. Ljudstvo bo s temi volitvami, s katerimi bo volilo svoje zastopnike, istočasno izreklo svojo zaupnost vodstvu, ki je vodilo slovenski narod v najtežjih urah njegove zgodovine in ga pripeljalo v svobodo. S temi volitvami bo istočasno izreklo ali odobrava njegovo poslanstvo in delo in mu dalo nalogo, da ga tudi v dobi mira vodi v svobodno življenje in blagostanje. Ni dvoma, da bo Slovenija podala ob teh volitvah enak plebscit svojemu vodstvu, kot ga je podala ob svoji osvoboditvi svojim partizanom — osvoboditeljem.

III.

Načelo ljudske demokracije je, da si ljudstvo samo izbere svoje zastopnike. Njemo bistvo ni samo v tem, da bodo pri teh volitvah sodelovale tako široke množice, tako široke plasti slovenskega naroda kot se nikdar doslej. Njeno bistvo ni niti v tem, da daje odlok o razpisu volitev volilcem možnost, pravico in dolžnost, da vsakega izvoljenega odbornika ali ves odbor odstavijo, če ne vrši v redu zaupane funkcije. Njeno bistvo ni niti v tem, da odborniki in odposlanci in skupščinarji niso tako neodvisni od volilcev kot so bili neodvisni poslanci v prejšnji Jugoslaviji, ki so prihajali od narodno samo vsaka štiri leta, ko so pri volitvah potrebovali njihove glasove.

Bistvo nove ljudske demokracije je v tem, da naši oblastni organi združujejo v sebi tako zakonodajno, kot izvršno in sodno oblast. To se pravi, da sami zakone izdajajo in da jih sami upravljajo v življenje. Isti organ, ki izda odlok, odredbo ali zakon, ta odlok, odredbo ali zakon tudi spravlja v življenje, s čimer se onemogoča, da bi bilo nekaj napisano v zakonih in uredbah, drugo pa bi delali v praksi. V stari Jugoslaviji smo imeli v zakonih podrobno opisane pravice državljanov, toda teh pravic ni nihče užival, ker so upravni organi od banov, preko okrajnih načelnikov tja do orožnikov izvrševali svoje funkcije mimo teh zakonitih predpisov, običajno na temelju zaupnih navodil, okrožnic ali celo službenih nalogov, ki so jih čisto diktirali lokalni politični motogci. Danes tega ni več. Medtem, ko je bil v predpriljski Jugoslaviji narod brez pravice kontrole nad delom narodnih poslancev in brez pravice kontrole nad delom upravnih organov, je danes vsak odbornik ali odposlanec dolžan, da pred svojimi volivci polaga redne obračune tako o svojem delu, kot o delu odbora, v katerem dela. Danes si narod izbira organe demokratske oblasti sam in to počeni od krajevnega Narodno osvobodilnega odbora kot naše najmanjše upravne enote pa tja do najvišjih organov državne oblasti, do slovenskega parlamenta SNOS-a in jugoslovanskega parlamenta AVNOJ-a.

V čem se naša ljudska demokracija razlikuje od zapadnih demokracij? Razlika je baš v tem, da je pri naši demokraciji ureditvi zakonodajna, izvršna in sodna oblast združena v enih rokah — v rokah ljudstva. Zapadne demokracije to oblast dele na zakonodajno, na izvršno in na sodno. Vsako teh oblasti izvršuje drug organ. Ta cepitev oblasti ima svojo zločino in izvira iz dobe absolutističnih vladav, ko je bilo absolutistično izvrševanje državnih poslov v rokah vladarjev. Če si je ljudstvo hotelo pridobiti vsaj malo oblasti, ali, če si je hotelo zagotoviti vsaj malo kontrole nad izvrševanjem oblasti, je moralo stremeti za tem, da se oblast, ki jo je imel v rokah vladar, razbiri. Na ta način je bilo ljudstvu vsaj navidežno in delno omogočeno izvrševanje oblasti odn. izvrševanje kontrole nad izvrševanjem oblasti. Vendar je razvoj po francoski revoluciji pokazal, da ljudstvu vendarle ni bila zagotovljena zadostna udeležba pri oblasti. Nadaljnji razvoj je zopet privedel do diktatur in onemogočanja vsake demokracije, kar nam dokazujeja v poslednji dobi fašizem in hitlerizem.

Pri ljudski demokraciji je podano jamstvo, da do takega razvoja ne more priti. Omenil sem že odgovornost izvoljenih odbornikov in odposlancev zboru volilcev, ki jih more

takoj odstaviti, kakor hitro ne bi upoštevali ljudske volje in se ne bi ravnali po interesih delovnega ljudstva. V tem je izražena kontrola njihovega delovanja od spodaj navzgor, po ljudstvu samem. Člani Narodno osvobodilnih odborov odgovarjajo tuji nadrejenim organom in ne samo svojim volivcem. Tako je v naši ljudski demokraciji podana dvojna kontrola: po ljudstvu od spodaj navzgor in po višjih oblastnih organih od zgoraj navzdol. Že iz tega se vidi, da je torej ljudska demokracija izvedena dosledno. Še več. Ne glede na navedene kontrole ima sleherni državljan pravico pritožbe proti sklepom in ukrepom Narodno osvobodilnih odborov in proti postopkom njihovih organov kadarkoli je oškodovan v svojih pravicah ali interesih, ali kadarkoli je kršeno temeljno načelo pravičnosti. Naj samo mimogrede omenim, da je v pomoč ljudstvu postavljen posebni organ, ki skrbi za pravilno, zakonito in nepristransko izvajanje javne uprave, za zakonito in pravilno izvrševanje zakonov, za pravilno, nepristransko in zakonito izpolnjevanje dolžnosti s strani vseh in proti vsakomur. To je naš javni tožilec, ustanova, ki je pri nas doslej nismo poznali.

Tretja posebnost naše nove narodne oblasti je sodelovanje najširših narodnih mas pri upravljanju države. Po naših načelih je država za ljudstvo in oblast za ljudstvo, nikdar pa ne obratno. Nekaj je bilo vladanje stvar izbranih, običajno tudi sebičnih ljudi, ki so bolj vodili brigo o svojih osebnih interesih, kot pa o interesih naroda. Danes pa so narodu na široko odprta vrata na vsa mesta v državi upravi. V njo morejo vstopati ljudje, ki hočejo ne sebično služiti svojemu narodu in ki svojega položaja ne bodo zlorabljali. S tem, da narod izvaja svojo narodno in državno oblast bodisi kot kolektiv, bodisi po ljudeh, ki si jih postavlja za svoje zaupnike in zastopnike, so okoli državne in narodne oblasti zbrani najširši narodni sloji. To je prva garancija, da se bodo posli za res izvajali tako, kot to zahtevajo potrebe in interesi naroda. Danes stoji kot prej velja že toliko poudarjeno načelo, da bomo težali tako, kakor si bomo posthali. Če bi torej za naše zastopnike, za naše javne funkcionarje izbrali sebične, nepošteno, potuhnjene ljudi, ljudi, ki imajo črno preteklost, potem je jasno da ne bi nikdar dosegli postavljenih smotrov: blagostanja slovenskega naroda. Zato je dolžnost vsakega državljana in državljankinje, da v teh dneh, ko se dooločajo kandidati za funkcionarje v naših Narodno osvobodilnih odborih, dobro premisli, koga bo pooblastil, da bo v njenem imenu in v imenu skupnosti delal v naših narodno - osvobodilnih odborih.

Odnos naroda, državljana do odbornika kot oblastnega organa se danes temeljito razlikuje od onega v prejšnji Jugoslaviji. Danes ni več govora o tem, da bi državljan smel pasivno opazovati, kaj oblastni organi delajo, in njihove ukrepe na skrivaj odobravati ali kritizirati. Danes je odnos slehernega državljana do oblasti odnos aktivnega socialca, ki skupaj s svojimi zastopniki gradi bojno bodočnost sebi in skupnosti. Kajti je takrat, kadar bo narod kot celota prostovoljno sodeloval pri izgradnji naše nove države, bo funkcionarje njenih organov brezhibno in uspešno zagotovljeni.

IV.

Več te značilnosti označujejo našo državno oblast kot resnično narodno oblast. V njej je ustvarjen princip demokracije do stekajnih možnih meja, do skrajnih širin. Ta širina bo v resnici omogočala narodu, da kuje svoje usodo sam in da si sam utra pot k največjemu blagostanju, ki si ga slovenski narod more zaželeti in katerega je po svoji sposobnosti in pridnosti v polni meri vreden.

O tem, kaj so bile in koga so prav za prav predstavljale nekdanje politične stranke, ni treba izgubljati besed, saj smo jih imeli priko opazovati pri njihovem nečednem delu. Znamo nam je, da jim je šlo predvsem za oblast, za mastne poslanske plače in za ministrske fotelje. Ideje in programi tedanjih političnih strank niso bili nič drugega kot dobra kamuflaža za one skrite motogce, ki so stali za njihovimi in ki so v naši državi vedrili in oblačili, ne menec se za to, če je naš kmet moral prodati 2 kg krompirja, da si je kupil škatico vžigalca, ne menec se za to, če je moral naš delavec do krvavih žuljev delati ves dan za 20 dinarjev, ne menec se za to, če je moral uradnik lačen in strgan zabijati v urad.

Vse to nam je dobro znano. In zato nam danes ni do političnih strank. Niti ne do političnih preprirov. Danes kandidatih list ne postavljajo več politične stranke, temveč ves narod, združen v Osvobodilni fronti slovenskega naroda. Danes ne postavlja kandidatov noben poedinec, noben politični spekulant, temveč volivci sami iz svoje srede, na svojih sestankih. Sleherni državljan in državljanka, ki je pošten, more predlagati slehernega poštenjaka za kandidata za vsako mesto. Za to ne zahtevamo strankarske legitimacije, zahtevamo pa legitimacijo poštenja do sebe, do dela in do slovenskega naroda.

Kakšna ogromna razlika od stanja v nekdanji Jugoslaviji, ko nas pred volitvami ni nihče vprašal, kdo naj nas zastopa v občini, kdo v parlamentu in kdo v državnem aparatu! Danes pa se mi dan za dnem posvetujemo o tem, koga naj volimo in kdo naj bo tisti, kateremu bomo po-

klonili naše zaupanje. Nobene debate ne more biti o tem, da morajo priti v naše odbore in skupščine samo ljudje čiste preteklosti in čistih, poštenih misli. Volili in kandidirali bomo naše skromne, tihе in poštenе može, žene in dekleta, za katere vemo, da zaslužijo naše zaupanje in da bodo resnično požrtvovalno in ne sebično delali za skupno korist in skupno blagostanje nas vseh.

Sedanje volitve bodo dobra preizkušnja nas vseh, zlasti pa tudi onih, ki tako radi kritizirajo — za oglem. Mi dobro, pošteno in zdravo kritiko želimo in pospešujemo. Zato ima sedaj sleherni državljan in državljanka polno možnost in tudi dolžnost, da pomaga pri izbiranju kandidatov za naše odbore. Danes naj vsakdo dobro pogleda omega, ki želi priti v odbor, ali je tega vreden ali ne, ali bo zagrabil za delo tako, kot to zahteva čas. Kajti imeli bomo tako oblast, kakršno si bomo sami izbrali.

Slovenija je te dni silno razgibana. Ljudske množice, ki so bile doslej odrinjene od oblasti, čutijo, da se dogaja nekaj velikega, nekaj neobičajnega. Ni še minulo nekaj mesecev od onih strahovitih dni, ko se niso mogle brezskrbno podati niti na ulice, kaj šele spregovoriti o stvareh, ki so se tjkale prav njih. Danes pa čutijo, da je prišel čas, ko si same grade svojo oblast in ko same postavljajo na oblast ljudi iz svoje srede. Čutijo, da danes ni več političnih strank, ki bi jih zapeljevale s obljubljanjem gradov in oblakov, čutijo, da je tu samo narod kot skupnost in da je samo on pošklican k izbiri svojih zastopnikov. Val nešteti sestanki, ki se vrše po mestih in vaseh so namenjeni v prvi vrsti temu, da se ljudske množice do podrobne seznanijo z našo narodno oblastjo in se do podrobnosti pouče o pravicah, ki jim grejo.

Naše volitve bodo tajne, kar bo omogočilo slehernemu državljanu in državljanki popolnoma svobodno odločanje. Po strahotah diktature, ki smo jo doživljali odn. ki jo je doživljajl ves slovenski narod še pred pol leta od okupatorja in njegovih hlapcev, pristopamo k volitvam. Tejne volitve pomenijo vselej znak moči. Pomenijo tudi znak moči in zdravega osvobodilnega gibanja, ki se ne boji svojih nasprotnikov. Je pa tudi znak zaupanja v ljudske množice, da se bodo pravilno zavedale svojih pravic in da bodo pravilno izbrale svoje zastopnike. Mi hočemo, da bodo volitve tajne, ker smo se v borbi za pravice slovenskega naroda vedno borili odkrito in pošteno. Mi svojega dela nismo nikdar tajili in nikdar umezali z ničemer, kar bi ne bilo vredno idej in dostojno načrtov, ki smo si jih zaželi.

Naši nasprotniki pozabljajo, da je slovenski narod še premalo oddaljen od tistih težkih dni, ko so Rupnikovi morilci gospodarili po naši zemlji v senci in zaščiti nemških bajnetov. Pozabljajo, da so še nedavno vjeli nad slovenskim narodom svoj izdajalski tvoj in da se naše duše še niso potolažile za ubitimi talci in vseimi onimi nesrečnimi Slovenci, ki so pomirli po ječah in taboriščih, ker niso hoteli pljunuti na čast in poštenje slovenskega naroda. Toda slovensko ljudstvo ne bo tako hitro pozabil strahot, ki so mu bile prizadene v teh štirih letih. Ravno tako ne bo tipljenja pozabil slovenski fant, ki se je boril za čast in pravico svojega naroda. Vsakomur, ki bi kakorkoli še dvomil, lahko rečemo, da sta Osvobodilna fronta in slovenski narod ena. Mi vsi smo skupaj trpeli, skupaj sedaj gradimo in obnovljamo in skupno bomo uživali naše sadove. Z bližajočimi se volitvami bomo položili temeljni kamen našemu bodo čemu blagostanju. Z njimi bomo povedali vsemu svetu, da smo si edini in složni v tem, da hočemo nadaljevati pot, ki smo jo začeli pred štirimi leti. Povedali bomo vsakomur, da hočemo biti svobodni, da hočemo biti sami svoji gospodarji. Naša enotnost, naša strnjenost in složnost, ki se bo pokazala pri teh volitvah, bo bodrilo našim bratom ob Soči in Gospe Sveti, da mislijo nanje in da ne bomo pozabili njihove vroče želje, da bi z nami pod eno streho delali in uživali svobodno življenje.

Te volitve naj bodo enodušni plebscit za svobodo, za blagostanje in za našo največjo pridobitev: za Titovo Jugoslavijo.

Slovenski inštitut v Pragi
Beograd, 24. jul. (Tanjug.) Slovenski inštitut v Pragi je pričel po sedemletnem premoru svoje delo s predavanjem univerzitetnega profesorja Horaka. Uvodno besedo je spregovoril prosvetni minister, ki je v svojem govoru poudaril, da je slovanstvo danes velika stvarnost, ki igra veliko vlogo v svetovni politiki. Minister je nato pokazal na nove možnosti slovenskega sodelovanja.

SIRITE TISK Osvobodilne fronte!

Naš aktivist in volitve

Napisali smo pred nekaj dnevi, da so volivne priprave, da so volitve velika in potrebna preizkušnja za vse nas: za aktiviste, za odbore Osvobodilne fronte in za volivce. Ob tej preizkušnji prihaja na dan dobro in slabo: naša predanost Osvobodilni fronti in preko nje narodu in državi kot tudi odtujenost nekaterih aktivistov, ki so izgubili živ stik z ljudmi svojega kraja, z narodom.

Često opažamo pri aktivistih in odbornikih Osvobodilne fronte, da vrše volivne priprave brez potrebnega čuta odgovornosti, brez potrebne predanosti in vneme, brez pravega zavezanosti za ljudsko demokracijo vsebinsko naših volitev. Opažamo, da se lotevajo dela birokratsko, uradno, le formalno, da opravljajo svoje delo mimo množice, da se za množice ne brigajo ali vsaj pre malo. Mnogi pa računajo s tem, da so volivci itak za Osvobodilno fronto, računajo s predanostjo naših množic Osvobodilni fronti, češ: saj bodo volili! — ne pomislijo pa, da ne gre le za to, da ljudje volijo, da oddajo svoj glas, temveč da gre za mnogo več: da ljudje aktivno sodelujejo pri volitvah od začetka do kraja — pri volivnih pripravah, pri dščanju volivnih seznamov, pri izbiri kandidatov itd. Gre za to, da naši volivci živo občutijo bistveno razliko med nekdanjimi volitvami in sedanjimi, da se zavedo, kaj je prava in resnična demokracija v razliko od formalne, papirnatne »demokracije«, ki se izrodi v vsakem primeru v protiljudsko oblastništvo — prav zato, ker v njej ni ljudsko demokracije vsebine.

Prav ob tej preizkušnji, pri volitvah, z lahkoto spoznamo, kdo med nami je birokrat. Birokrat je prav gotovo tovarj, ki je prevzel v odboru nalogo, da zbere volivce na sestanek, pa je razposlal po hišah tiskana povabila, več se pa ni pobrigal. Ko je bil obisk sestanka slab, se je ta tovarj otrsel vsake odgovornosti, češ: saj sem razposlal povabila! S tem je le potrdil, da je v resnici birokrat. Zanašal je na svojo suhi uradni poziv, ki ga je sestavil v pisarni in ga razposlal iz pisarne! Ta človek, ki ga ne moremo imenovati aktivista, ne živi s prebivalstvom, ne čuti, kako bipe žila ulice, on z ljudmi ni živo povezan. Za sestanek ni organiziral nobene osebnе in ustmene agitacije od hiše do hiše, od človeka do človeka, po tovarnah in pisarnah, niti lepakov ni dal narediti, niti ni nadzoroval, kako so raznašalci povabila raznesli, in ko ni zadovoljivega

Volitve v ljubljanskem okrožju

Okrožni odbor Osvobodilne fronte ljubljanskega okrožja in Okrožna volilna komisija sta sprazumno dooločila, da se volitve v krajevne narodno osvobodilne odbore in okrajne narodno osvobodilne skupščine pričnejo izvajati po sledečem vrstnem redu:

- 5. avgusta 1945. v okrajih Cerkljica in Barje;
- 12. avgusta 1945. v okrajih Škofja Loka, Grosuplje in Logatec;
- 15. avgusta 1945. v okrajih Trzin, Kranj in Kamnik;
- 19. avgusta 1945. v okrajih Vrhnika, Litija, Domžale, Jesenice in Radovljica.

Okrajne volivne komisije bodo sprazumno s okrajnimi odbori Osvobodilne fronte dooločile in objavile, kdaj se bodo izvedle volitve v posamezne krajevne narodno osvobodilne odbore, oziroma v okrajne narodno osvobodilne skupščine.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Okrožni odbor OF ljubljanskega okrožja, sekretar: Maček Leopold L.

Okrožna volilna komisija ljubljanskega okrožja, predsednik: Molek Jože L.

Volivni zbori v novomeškem okrožju

Novo mesto, 23. julija. Te dni so se vršila volivna zborovanja v okrajih Kozanjanec, Kočevju, Ribnici, Vel. Laščah in Novem mestu.

Volivno zborovanje v Novem mestu je bilo 22. t. m. Zborovanja se je ljudstvo udeležilo v polnem številu. Referatno so ljudje z zanimanjem in razumevanjem sedeli.

Kot prvi je govoril podpredsednik vlade tov. Marjan Brečelj, ki je v kratkih potezah prikazal pomen in delovanje Osvobodilne fronte, orisal je tudi gospodarski položaj in razna druga vprašanja in naloge, ki so postavljene pred vsakega zavednega in delavnega Slovenca.

Podani so bili še drugi referati tako od zastopnika delavstva, naših žen, mladine in delovne inteligence.

Tudi zborovanja v Kozanjanec se je udeležilo lepo število ljudi (okrog 1.500). Glavni referat je podal tov. Perko Vencel, predsednik delavskih sindikatov. Govoril je o razvoju Osvobodilne fronte, o izdajalskem delu duhovništva, razlagal je temeljne točke Osvobodilne fronte. Nadalje je govoril tov. Jakopič Niko o volitvah, povezanosti med delavci in kmeti, o razkrivanju raznih špekulantov, ki bi se še danes hoteli vrniti na volilna mesta itd.

Vseposvoj se vršijo ta zborovanja ob veliki udeležbi naroda, ki se zaveda važnega dejstva v zgodovini, da si lahko volji svoje predstavnike sam, katere tudi lahko kontrolira pri njihovem delu. Zlasti doživljajo ta novi moment žene in mladina, ki prav tako odločajo o delu in usodi naše svobodne demokratske Jugoslavije. S svojim pametnim delom bo vsak član Osvobodilne fronte dokazal, da je vreden, imenovati se državljana v novi Titovi Jugoslaviji.

V nedeljo 29. t. m. bodo volitve v narodno osvobodilne odbore v Novem mestu (za mesto), v Kočevju (mesto) in v Ribnici.

Delavci in nameščenci!

Jutri ob 18. pridite vsi na zborovanje v Tivolji!

Iniciativni odbor za izvolitev krajevnega strokovnega sveta ESZDN okrožja mesta Ljubljane sklicuje za petek 27. julija ob 18. uri popoldne na prostor letnega gledališča v Tivolju zborovanje vseh delavcev in delavk ter nameščencev, na katerem se bomo pogovorili o naših nalogah in neposredni bodočnosti. Upravni odbori podružnic Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev naj organizirajo skupen odhod vsega uslužbenstva tovarn, podjetij, delavnice, uradov, šol, znanstvenih zavodov in drugih prosvetnih ustanov na zborna mesta. Čas dela, ki odpade zvečer zaradi zborovanja, bomo na pobudo upravnih odborov podružnic ESZDN v tovarnah in uradih nadomestili jutraj ali pa v opoldanskem odmoru. S svojim enotnim nastopom na zborovanju, pri katerem ne sme nihče manjkati, pokažimo moč in voljo delavcev in nameščencev ohraniti in očuvati dobrine narodne in socialne svobode.

Veliki dnevi borbe in zmage delovnih množic slovenskega naroda, ki so nam prinesli narodno in socialno svobodo, so za nami. Gremo nasproti dnem novih naporov ohranite priborjenih dobrin svobode in hitre splošne obnove slovenske zemlje in prosvete. Osnovna misel vsakega delavca in nameščenca je čuvanje in razvitje pridobitev narodne borbe, ki je stala delovno ljudstvo toliko žrtve. Delavci in nameščenci, organizirani v Enotnih strokovnih zvezah, ne bodo nikdar dopustili, da bi se veletoč ljudske krvi in trpljenja razlil v motviljive brezbriznosti, v katerem bi bila dana možnost reakciji za njeno protiljudsko izživljanje. Svobodne volitve v narodno osvobodilne odbore in svete bodo omogočale postavljanje na odgovorna mesta najboljši ljudi, kateri se bodo zavedali svojih dolžnosti do ljudstva, ki so jih prejeli z izvolitvijo iz njegovih rok.

Zborovanje naj bo enoten izraz hotenja delavcev in delovne inteligence svobodne Ljubljane za enotno usmerjenje celokupnega življenja delavskih množic v borbi za očuvanje dobrin svobode, za čim hitrejšo obnovo gospodarstva in kulture domovine v korist vsestranske prosvetne in napredna naših narodov in naše družbe.

Volivci! Preglejte volivne sezname! Kjer bodo volitve v nedeljo, je treba zahtevati spremembe v seznamu najkasneje v petek!

Pogled na Bled v tem poletju

Na Gorenjsko vabi tlakovana cesta in planine izdajajo skozi prosojno dušečo julijsko ozračje, da je tam zrak krepil kakor poživiljajoče življenjski sok in da sonce sije božajoče...

Ljudje so pa prihajali sem le mimo-grede — s culicami, da so nekako stamežljivo v tistem občudovanju pogledali na lesketajoče se jezera...

menu: v hotelu »Toplica« je vojaško okrevališče. Na Bledu je pa še mnogo hotelov in letovišč, kakor je pri nas še mnogo bolehnih, oslabilih, hiražnih ljudi...

Bilo je tako vroče, da se je katranska prevleka na cesti med Kranjem in Bledom stala in tekoča smola je brizgala izpod kolosa. Bila bi takšna tšina kakor v najbolj črni noči...

Imena žrtev so sledeča: Snajder Marija, roj. 1926, pos. hči; Snajder Frančiška, roj. 1921, pos. hči; Rizman Marija, roj. 1927, delavka; Luskovič Stefan, roj. 1919, rudar; Klemenčič Danijela, roj. 1924, natakarcija; Novak 1920, delavec; Fekonja Franc, roj. 1900, viničar; Budja Karel, roj. 1897, posestnik; Damanjko Alojz, roj. 1909, posestnik; Damanjko Franc, roj. 1920, delavec; Fekonja Franc, roj. 1920, delavec; Korosec Alojz, roj. 1902, viničar; Kranar Franc, roj. 1907, delavec; Krepml Maks, roj. 1923, delavec; Kržižanič Viktor, roj. 1912, delavec; Morris Clifford, roj. 1919, (Amerikanec, vojni ujetnik 306/3989); Obrtn Rozalija, roj. 1897, posestnica; Senger Franc, roj. 1926, delavec; Senger Marija, roj. 1902, oskrbnica, Zorko Marija, roj. 1926, delavka.

Pred prihodom te skupine do Smodičevega mlina na Moti sta se na mestu justifikacije pojavila dva neznanca policista, ki sta naročila tam se nahajajočim osebam, naj se odstranijo. Takrat so bili tam Lebar Ferdinand, brodar, Lebar Matija, Smodič Karel, Smodič Martin, Smodič Ignac, vsi iz Mote in straža drž delovne službe (RAD — Reichsarbeitsdienst).

Bled je stal v julijskem soncu in tisočih odsevih lesketajočega se jezera. Bilo je mnogo bolj vroče, kakor bi se spodobilo za tako ugleden letoviški kraj, kjer so se včasih hladili evropski demanji mogotci, ki jih je skrbel krvni pritisk.

Navedeni so bili vsi v ljutomerskih zaporih, ker so bili osumljeni, da so sodelovali s partizani. Po izpovedbi bivšega paznika teh zaporov Matjašiča Franca je prišel dne 2. 4. 1945 v ljutomerske zapore gestapovec Hvalec Konrad, ki je s pismeno odobritvijo šefa ljutomerskega gestapa, nekega Kauneja, rodom iz Sev. Nemčije, zahteval izročitev vseh 21 imenoma navedenih zapornikov.

Za te uboje in rope so odgovorni šef ljutomerskega gestapa Kaune, gestapovec Hvalec Konrad, Landrat v Radgovi Dr. Aleksander Guggenthal von Wittek, ki je meseca decembra 1944 za borbo proti partizanom zahteval prihod Kozakov v svoje upravno področje, h kateremu spada tudi Ljutomer-Mota in Kozaki, ki so sodelovali pri zločinu in katerih imena bo ugotovila uvedena preiskava.

Ne, ni mogoče žalovati za tistim Bledom izpred sedanjih vojn, obžaluje le, da se je tu koštila krvniška rasa, ki najbrž ni nikdar imela pravega moralnega živca in čuta za lepoto. V tem poletju na sredo ni več — in upajmo, da jih ne bo nikdar več — na Bledu na letoviščih pruskih junkerjev, nadutih nemških industrijskih mogotcev in nemških nacističnih vojunov. Ozračja več ne kužijo pomade »svetskih dam«, na sozidnih, hotelskih terasah in vrtovih se ne znojijo in dušijo v svoji masti nekdanji zakupniki letoviščarskega kraja. Konec je tistih časov, ko je bila celo naravana lepota v zakupu denarnih mogotcev, ko so v letovišča zahajali prav tisti, ki so bili najmanj potrebni počitka in zdravljenja. Tu je imela ljubljanska, zagrebška in beograjska gospoda svoje vile. Najmogočnejši zastopniki beograjske čaršije so tu manifestirali svoje mondenost, tu je imela jugoslovanska redakcija rendez-vous z mednarodnimi podkupovalci, s Hitlerjevimi in Mussolinjevimi agenti. Tu so se »zdravile« generali bivše jugoslovanske korumpirane vojske. Naši preprosti

Hvalec je zapornikom izjavil, da bodo morali zaradi pomanjkanja proizvodnih sredstev peš v Maribor (65 km) in še posebej poudarjal, da naj ne jemljejo s seboj mnogo prtljage, češ da bodo težko nosili. Nekateri so tudi res pustili v zaporu odeje in zimske suknje. Pred zgradbo ljutomerskih zaporov je čakalo 10 Kozakov, ki so zapornike prevzeli in jih gnali proti Moti.

Vse te vojne zločince bomo zasledovali do konca sveta in zahtevali njihovo izročitev od držav, v katere so se zatekli, da jih v smislu določb Moskvske deklaracije iz oktobra 1943 sodijo naša sodišča po naših zakonih. Smrt fašizmu — svoboda narodul

Radio Ljubljana

7-15 Grieg: Slavnostna koronica. Dva Dvojakova valčka 7.15-7.45 Napoved časa, poročila in objave 7.45-8. Pier-né: Krogotok (balet). Schubert: Scherzo, 8-8.15 O narodnem sodstvu. 8.15 do 9. Jutrarnji koncert — Beethoven: Godinski kvartet v c-molu. 12-12.15 Slovenske pesmi. 12.15-12.30 Predelje in otroško dobo. Schumann: Iz otroških prizorov. 19-19.30 Oddaja kulturno-prosvetne skupine DNO. 19.30-20. Operna glasba. 20-20.30 Dr. Vlado Vaupečič, minister za trgovino in obrambo, govori o cenah v zvezi z našim gospodarstvom. 20.30-21. Vokalni koncert slovenskih pesmi. — Nastopajo: Milica Poljanarjeva, Slavko Strukelj in Fiderik Lupša pri klavirju Bojan Adamič. 21-21.20 Napoved časa, poročila in objave. 21.20-21.30 Godinski kvartet. 21.30-22. Vokalni koncert prof. Leona Pfeifferja, pri klavirju prof. Favei šivc. 22-22.15 Oddaja za tovaršje v favoriziranih po Nemčiji. 22.15-22.30 Dnevnik Bečija Ljubljane. 22.30-23. Musoraskij: Klavirski koncert. 23-23.30. Legende. 23.30-24. Laska, glasba.

Preddesnik: Fedor Košir, I. r. Tajnik: Dr. Ziga Vodušek, I. r.

P. A. brigade 4. armade je 17. t. m. priredila v dvorani tekstilne tovarne kulturno prireditve v obliki ustnegenega časopisa in žela velike uspehe za govorni in pesmi.

Kotiko odbornikov in odposlancev bomo volili

V Ljubljani bo vsaka mestna četrt volila svoj narodno osvobodilni odbor, obstoječ iz predsednika, tajnika in 7 članov.

- I. V mestni četrti Center 9 odposlancev, II. v mestni četrti Tabor 10 odposlancev, III. v mestni četrti Rakovnik 4 odposlancev, IV. v mestni četrti Moste 5 odposlancev, V. v mestni četrti Vič 6 odposlancev, VI. v mestni četrti Bežigrad 5 odposlancev, VII. v mestni četrti Šiška 6 odposlancev, VIII. v mestni četrti Polje 3 odposlancev, IX. v mestni četrti Ježica 2 odposlancev, X. v mestni četrti St. Vid 2 odposlancev.

Vsa pojasnila o volitvah objavlja glasilo Mestnega odbora Osvobodilne fronte in Mestne okrožne volilne komisije »Ljubljana volič, ki izhaja vsak dan popoldne v tiskarni »Slovenskega poročevalca«, Knaflejeva ul. 5, kjer je tudi napredaj. Poučite se o svoji glavni državljanski pravici in emi izmed prvih demokratičnih pridobitev.

KULTURNA PRIREDITEV PRI SV. LUCIJI OB SOČI. Po pet in devet letnem zatiranju slovenskega življa so mladinci in mladinke v nedeljo 15. t. m. priredili kulturni večer in s tem pokazali, da mladina ni pozabila naše besede in da danes, kljub delu pri obnovi naše domovine, ne smemo pozabiti na delo na kulturnem polju.

VZPOSTAVITEV POSTNEGA PROMETA V SOBOTO. Delavstvo in nameščenci soboške pošte so se izkazali pri vzpostavitvi poštnega in telefonskega prometa, ki je bil ob osvoboditvi močno razdejvan. V treh dneh je bila v Prekmurju organizirana kurirska pošta, v teku osem ur je bila vzpostavljena telefonska zveza z Beltinci in v roku petih s Čresovci, 16 km oddaljenim krajem od Sobote.

BEZENA PRI RUSAH. Majhna je vas Bezena, saj šteje komaj okrog 300 duš, vendar je zavredna, slovenska. Ustanavlja svoja knjižnico in mladina pridno nabira slovenske knjige, ki so še ostale po okupaciji. Z veseljem se pripravljajo na prvo prireditve, ki bo v vasi. Na predvolivnem sestanku, kjer je govoril tov. Magdič iz Ruš o pomenu volitev, se je razvila živahna debata o kandidatih, ki naj pridejo na volivno listo. Vsi vaščani se poslužujejo novo pridobljenih poljedelskih strojev, zlasti mlatilnice in na ta način mnogo prihranijo na času in delovnih močeh.

LAPORJE POD POHORJEM do nedavne še skrita, tiha vasica, je tudi oživila. Vrnili so se zavedni slovenski učitelji in izseljenci in vsi prav pridno delamo pri obnovi, na polju in v prosveti. Vaščani se pripravljajo s predvolivnimi sestanki na bližnje volitve, dobro vedo, da bodo sedaj izbirali in izbrali res tiste, ki so vredni njih zaupanja.

UNIČUJTE ZALEGO KAPUSOVEGA BELINA! Letos se ta metulj pojavlja v izrednem številu. Sedaj v juliju imamo že drugi letošnji rod tega škodljivca; metulji odlagajo svoja rumena jajčeca v skupinah na spodnjo stran listov na raznih vrtnih in poljskih kapusnicah, na redkvi, repi in tudi divjih kriznacih, ki rastejo po njivah kot plevel. Ta drugi rod je najbolj nevaren, saj gosonice te druge zalege od julija do jeseni napravijo marsikoliko ogromno škodo.

SKRAJNI ČAS JE, DA PO VRTOVH IN NJIVSKIH ZELJNKIH TAKO SZENEMO uničevati zalego kapusovega belina. To je delo, ki ga lahko uspešno opravijo tudi otroci. Preglejmo vse nasade, uničiti je treba vsa jajčeca, ki se nahajajo večinoma na spodnji listni strani. Tudi mlade gosonice je treba takoj znesti. — Ne odlašajmo z uničevanjem jajčec — pozneje zatiranje gosonic je mnogo zamudnejše in težavnejše zlasti tistim, ko je težko dobiti učinkovita škropliva in škroplilno orodje. Letos proti nevarnosti, da nam obzoro gosonice kapusovega belina naše zeljnike do golih reber — zato povesd vsi na delo in sibirno uničimo vso zalego jajčec in mladih gosonic!

NAROČNIKOM IN ČITATELJEM »Slovenskega poročevalca« v Domžalah in okolici Sporočamo vam, da smo poverili vse tekoče posle: sprejemanje novih naročnikov, razpošiljanje časopisa v okolico, sprejemanje dopisov, oglasov, pritožb, reklamacij in želj naročnikov tov. Ljud. Vaupečiču, trgovcu in trafikantju v Domžalah. Poslušite se te naše ekspozitive. Uprava »Slovenskega poročevalca«

DARUJTE za partizanske ranjence!

Pišejo nam

O javni hvali Tovariš urednik! Ko se razgovarjam z znanci in prijatelji, s sotrpini iz prestanih let groze in žrtvovanja, mnogokrat čujem opombo: »To bi veljalo dati v časopise, kako se je ta ali oni izkazal, kako je ta in ta daroval za Osvobodilno fronto, kako so tam in tam nabirali in pošiljali za interniranje...« In še mnogo podobnih primerov navajajo zagovorniki javne pohvale. V tem sem tudi že opazil v dnevnikih razne zahvale možem, ki so se izkazali za izredno močjo in so temu ali onemu sotrpinu rešili življenje.

Jaz sam sem nasprotnik sleherne javne hvale. Zavračam vse predloge za javno hvaljenje z utemeljitvijo, ki je po moji sodbi edino pravilna: kdor koli je kar koli storil dobrega in požrtvovalnega v naši osvobodilni borbi, — je to storil zgolj po svoji človeški in državljanski dolžnosti! To mojo utemeljitev je zlasti podkrepila dolenska mamka, s katero sem se te dni razgovarjal. Hišo so ji požgali Italijani, njene hčerke so trpele v internaciji in danes se vsa družina prebija skoz življenje vse drugače kakor marsikateri meščanski nergač. A kaj mi je odgovorila ta dolenska mamka, ko sem jo vprašal, kako je v njeni vasi?

— Še je kdaj pa kdaj hudo, še primanjkuje tega in onega. Toda v življenju se vse doseže, če se človek le potrudil. Kadar mi je tesno, pogledam v tisti veliki črni stolpec, kjer se »Slovenski poročevalec« ob četrtkih in nedeljah oddoljuje padlim junakom. Človeka prešine groza in neizmerno spoštovanje, ko vidi, kako strašne rane je borba za našo svobodo zasekala v neštete slovenske družine. Ko to vidim, vem, da je vse tisto, kar smo mi drugi prestali in kar moramo še potrpeti, naravnost malenkostno v primeri z žrtvami naših pokojnih!

Krivicca Še vedno se najdejo ljudje, ki iščejo, kako bi zadostili svoji sebičnosti. V Rečici živi bogat kmet Valentin Kozmos, ki se mu je kot sila prilagodljivemu človeku ves čas nemške okupacije zelo dobro godilo. Pomislimo, da so v istem času Nemci v Rečici selili ljudi, jih ubijali in požigali gospodarska poslopja, a ta mož je bil zaradi nemčurstva varen na svojem domu.

Sedaj se izseljeni vračajo iz vseh taborišč Nemčije. Krajevni odbor je organiziral zbirko za pomoč tem revnim beguncem, ker nimajo prav ničesar. Sovlašani so se odzvali in pomagajo lajšati njihovo bedo, kar zasluži pohvalo. Samo nekdo je praznih rok! Gotovo boste sami ugabili, kdo je tisti največji revež v Rečici? Ne premore nič drugega ko to, da poleg ostalega redi dva para volov in nekaj krav. To je gospod Kozmos! Ta ni hotel pomoči beguncem. Zato pa je krajevni odbor odkupil par volov, da bodo begunci sami obdelali svoja polja in si tako pridelali hrano na svojih zapuščenih njivah!

Ali so ta ljudje? V uredništvo je prišla stara ženica iz Mahničeve ulice. Roke so se ji tresle; kajpak, bila je stara. Tiho je potrkala na vrata in povedala, da bi rada nekaj povedala. Saj skoraj vsak dan čita naš časopis, pravi s tihim glasom, v njem je toliko lepega in poučnega. Pa tudi ona je po tolikih letih gorja nekaj doživela, na kar ne more pozabiti in zato želi, da se naj vsa javnost zgraža nad takimi ljudmi... Sedla je na stol in pripovedovala: »Bilo je na sadnem trgu v Ljubljani zadnjo nedeljo (22. julija). Pot me je nanesla mimo stojnice Leopoldine Flegar. Vidim ljudi, ki so čakali na breskve. Pristopila sem tudi jaz, ker sem mislila, da bom kaj dobila, saj je breskve prodajala brez kart. V vrsti sta čakala tudi dva partizana. Po govorici sem ju prepoznala, da sta morala biti iz Srbije. Zahtevala sta dva kilograma. Tedaj se je trgovka razhudila: Seveda, kar dva kilograma! Saj jih boš dobil, samo domov pojdi

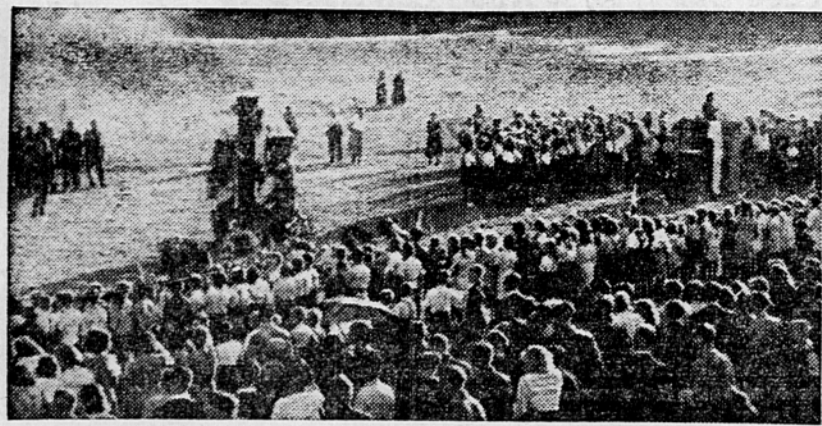
na svoj trg kupiti! Partizana pa tega niti zamerila nista. Eden je samo rekel: Pridi ti k meni v Srbijo, dobila boš sadja, kolikor boš hotel! To me je tako podžgalo in zabolelo, da vam ne morem povedati! Kar samo je poglavo moje stare kosti prednje: Kaj vas ni sram! Kdo pa nam je tako po bratovsko pomagal priboriti si svobodo! V meni je vse vrelo. Okregala sem celo nekatere, ki so stali v vrsti in so se muzali. Ti so prav tako sebično čakali na breskve in bi jim bilo menda prav, če bi jih partizana ne dobila. Enega sem zelo dobro poznala, ki se je ves čas okupacije bavil s črno borzo. Nanj sem se spravila, a sta me pomirila srbska partizana: »Majko, ja znam, da ste Slovenci vrli ljudi, a ima jih nešteto, koji ne poznaju izvan sebe ništa više! I, gledaj jih ovde!« je rekel eden, drugi pa me je potrepal po rami in sta odšla... Vidite, tovariš, to sem vam hotela povedati! To zapišite! Saj bi jaz sama napisala, pa ne vidim in se mi roka tresle! F. S.

Primer birokratizma V sredo 24. t. m. ob 13.30 sem šla na kvart Novi in Stari Vodmat, da bi pogledala v volivni seznam. Lokal je bil pa zaprt in na vratih listek: uradne ure od 8 do 12 in od 3 do 6. Moje uradne ure so pa od 8 do 12 in od 2 do 7. Ali ne bi kazalo zadnje dni pred volitvami uradovati tudi čez poldne? Milica Kane.

Ob volivnem sestanku Kvart Napoleonov trg je imel 23. t. m. ob 8 zvečer svoj volivni sestanek na prostem. Udeležili smo se ga v velikem številu. Povedati pa moram, da nisimo vsi volivci z vsem zadovoljstvom in je treba napake v bodoče popraviti. Najprej je bil sestanek določen v kinu Matici. Šel sem zvečer tja, pa niso nič vedeli o tem. Vrnil sem se domov pa tudi v hiši ni nihče nič vedel. Pregledal sem časopis, spet nič. Šele slučajno sem potem zvedel, da je nekaj na Napoleonovem trgu in sem se seveda udeležil z malo zamudo. Po sestanku sem zvedel, da so nosili pismena obvestila po hišah. Kongresni trg pa jim je bil menda preveč od rok, vsaj v našo hišo obvestila ni bilo, čeprav je velika. Ves dan delam in tako tudi večina drugih, zvečer pa, ko se vrnem domov, mi je težko iskati informacij, čeprav hočem sodelovati. Ali ne bi mogli točneje obveščati? Sedaj pa najvažnejše: Na volivnem sestanku je govoril partizan. Njegov govor je bil predolg, saj je trajal podolgu uro. Radi poslušamo, saj hočemo biti o vsem poučeni, toda ne da se na enem sestanku z veliko zajemalko vse povedati, ker potem nič ne ostane v glavi. Govorniki na volivnem sestanku naj bodo kratki, naj govorijo predvsem o volitvah in naj se zavedajo, da dolg govor ne veseli nikogar drugega razen govornika. Za razgovor o volitvah samih, kar naj bi bil glavni namen sestanka, je bilo potem premalo časa. Prinesel sem si s seboj papir in svinčnik, da si bom zapisal kandidate iz našega kvarta, a nam jih niso predstavili. Poudarjam, da sem se dozdej vestno udeleževal vseh sestankov. Na zadnjem 19. t. m. v šoli na Grabnu niso bili navzoči predlagani kandidati, zato nismo slišali nič o njih. Obljubljeno je bilo, da jih bodo predstavili na sestanku v ponedeljek v Matici. Obljuba dela dolge! Namesto, da bi kandidate videli in slišali, je sledila goša izjava tovarišice, da so izbrani za kandidate sami pošteti ljudje, kar se mi ne zdi demokratično. Vedeti moramo, koga volimo in tudi zakaj, drugače ne bomo prišli naprej. Delavec - volivec.

Dožatek uredništva. Podobnih dopisov smo dobili več. Ponekod ne vabijo odbori na sestanke vseh pristavež OF, drugod vodijo poseben nadzor nad tem, kdo se sestankov udeležuje. V Bežigradu je bil celo primer, ko je aktivist zagrozil volivcu, naj si posledice sam pripiše, če ne pride na sestanek. To so le posemzni primeri, ki pa veliko škodujejo, ker rušijo to, kar si s toliko muko zldaj gradimo: resnično ljudsko demokratično oblast na resnično demokratičen način. Vse takšne primere morajo odbori preiskati in kaznovati. Slovenski narod je ta leta toliko dozorl, da zasluži in je vreden zaupanja. On sam ve, da so volitve in da je vse javno življenje njegova stvar in nikogar drugega in zato se volivnih priprav tudi v veliki meri udeležuje, o čemer pričča tudi gornji dopis. Aktivisti in aktivističke Osvobodilne fronte! Vzemimo pod stroho voljne sirote in brezdomce. Zbirajmo zanje hrano, denar in obleko.

St. Vid nad Ljubljano časti junake, padle za domovino

Dne 22. julija t. l. se je vršila v St. Vidu nad Ljubljano žalna komeemoracija v spomin petindvajsetih talcev, ustravljenih pred približno letom in pol, na travniku ob glavni cesti. Kraj, kjer je izkrcavalo petindvajset nedolžnih slovenskih src, je bil zelo lepo urejen. Pogled na dolgo gredo, polno rde in petindvajset zar, iz katerih so se dvigali mali ognjeni zublji, a v ozadiju na visokih podstavkih se tri večje žare, je bil veličasten. Tudi za gredo samo je bilo polno cvetja, rdečega kot kri junakov, ki je napojila to sveto zemljo. Komeemoracije same se je udeležilo veliko število ljudstva, ne samo iz St. Vidu, mnogo jih je bilo tudi iz okolice in iz Kamnika. Mladina je prihitela z zastavami na čelu. Svečanost je otvorila točno ob šestih vojaška godba, ki je umetniško dovršeno zaigrala žalno koračnico.

Nato je stopila na govorniški oder pred mikrofonom tovariška Marica Hojkar, ki je v kratkih in jedrnatih besedah obrazložila pomen te prireditve ter se v kratkih stavkih dotaknila poleg teh petindvajsetih padlih žrtev za svobodo, vseh tistih tisočev zavednih Slovencev, ki so morali darovati svoja življenja za svobodo.

Po končani gnjilivi deklamaciji malega pionirja je govoril pesnik Tone Seliskar, katerega govor pripisujemo v izveščku:

Tovariši in tovarišice! Ta travnik, na katerem stojimo danes zbrani, da počastimo spomin nedolžno ustravljenih talcev, je prepojen s krvjo. Te travne bilke in te rože so popile srčno kri naših žrtev, ki so tod omahnile pod streli gestapovskih pušk. Ta gozd za nami je nema priča poslednjih trenutkov naših ljudi, ki so stali pred smrtno in smarna gora pred nami jih je pozdravljala, ko so poslednjikrat živo zavestjo in v očmi zajemali ta košček slovenske zemlje, ki so ga ljubili tako zelo, da so morali zanj umreti. Priprčan sem, da smo prav vsi, ki smo tu zbrani, prišli semkaj z odprtimi srci, da zanjemo na tem okrvavljenem travniku spet podoba tistih, ki so dali življenje za našo veliko stvar, da jih spet objamemo z vso gorečo ljubeznijo njihovih mater, žena in otrok in da se jih s človeško žalostjo dočakamo skozi grob, v katerem počivajo njihove uboge, prestreljene kosti. Mi vsi se zavedamo, da je silna smrtna žalostna, saj je vendar smrtno slovo tjakaj, odkoder se nihče ne vrne. Se mnogo hujska in bolj ognjena pa je žalost ob taki smrti, kot je gosposdarila na tem travniku in še na mnogih, mnogih travnikih po vsej naši domovini.

Toda če smo žalostni vsekdar, kadar pokopavamo žrtev in kadar se jim spominjamo, je vendar ta naša žalost ponosna žalost, kajti to je žalost vsega ljudstva, to je žalost nas vseh.

Trda in nelzprosna borba nas je pretokovala v ljudi novega kova, v ljudi borbe in samozatajevanja. V teh letih naše največjastne zgodovine smo bili vsekdar pripravljeni pogrciti in smo pokopavali kar naprej. Pokopavali smo v gozdovih, na travnikih, kraj vasi, na njivah in ob vodah... ob vsakem vremenu. In zdaj rastejo čez te samotne grobove praprot, reaje, mah, pšenica, rž. Kadar koli smo polagali v grobove žrtev, ki so zvezane padale pod streli okupatorja, ali pa pod noži naših domačih krvnikov, izdajalcev in hlapecev okupatorja, smo bili vse bolj grenki kakor kakrat, kadar smo pokopavali tovariše, ki so padli v borbi. Iz tistih strašnih jam, kjer ležijo tovariši in to-

varišice, ki so omahnili kot talci pod krvniško roko okupatorja, ali pa pod roko izdajalčev, smo vsekdar občutili tisti strahoten krič, ki je k nam odmeval vsa štiri leta iz vseh množičnih morišč fašističnih krvnikov: iz Gramozne jame, iz Begunj, iz Da-

chausa, iz Mauthausna, iz Buchenwolda... Iz teh jam so prodirali v naša srca kriki žrtev nečesa, kar se ne da pozabiti, kar se ne more pozabiti in kar se ne sme pozabiti. Prijatelj, tega ne smemo pozabiti — pa saj tudi ne moremo pozabiti, kajti to so pogljava naše najbolj veličastne zgodovine. To zgodovino bomo prelili v pesmi in povesti, to zgodovino bomo ponesli v šole in šolske knjige, to zgodovino bomo zazidali v naše prosvetne domove in v siceršno našo kmečko bajto.

Semkaj na ta travnik bodo romali otroci ustravljenih talcev po moč in vero. In otroci teh otrok bodo prav tako romali na ta travnik in na mnoge druge travnike in bodo prisegali: to se ne sme nikdar več v bodoči zgodovini človeštva ponoviti!

Svojci ustravljenih talcev so ob besedah govornika zadušili svoje solze obupa in njihova žalost se je spreminjala v ponos in zavest veličine žrtvovanja petindvajsetih. Mladinke so ubranle lep zapele nekaj žalostnik. Tovariši Černut je spregovoril sklepno besedo, nakar je oddala četa vojakov pozdravno salvo, vojaška godba pa je z državno himno zaključila žalno svečanost. M. H.

Požrtvovalni poštni uslužbenci

Ljubljanski poštni uslužbenci na karnah na Brdu

Tudi Združene opekarne na Brdu pri Ljubljani so v polnem razmahu za obnovo naše porušene domovine. Da bi bili po okupatorju uničen domovi čim prej obnovljeni, so se 120 stalnih delavcem pridružili se ljubljanski poštni nameščenci. Za delo so vsi krepko in resno poprijeli in delajo sleherni dan od 15. do 18. ure v skupnari po 30 oseb. Čeprav niso vajeni takega dela, jim gre vendar uspešno izpod rok. Saj delajo z veseljem in podrti z željo, da tudi oni pripomorejo kar največ pri obnovi domovine. Dogovorjeni so, da bodo plačilo ob zaključku dela poklonili

udarniškem delu v Združenih op-pri Ljubljani

v dobre namene.

Opekarne je lahko takoj po osvoboditvi pričela z delom, ker je že v času okupacije natihoma pripravila večjo zmogljivost obrata. Dodelala in zdajšnja je brez vednosti okupatorja vlačini trak za opeke v dolžno 163 m. Verigo, okovje in kolesje so skovali delavci sami v tovarni. Na podvig novo so postavili tudi dvoje sušilnic, dolgih po 100 m in je vsaki prostornine za 200.000 kosov opeke.

Naj bo tako delo in trud za zgled vsem, ki jim je naša ranjena gruda pri srcu.

Velika in prisrčna manifestacija primorske mladine v Postojni

II. brigada Narodne obrambe, II. artillerijska brigada in Komanda mesta Postojne so pripravili dvodnevni miting v Postojni v dnevi 21. in 22. julija. Na miting so povabili tudi svobodoljubno mladino iz Trsta in mladino iz demarkacijske črte, kateri je pač bilo možno priti.

Zvečer je prispela z vlakom mladina iz Trsta. Dvatisočglava množica in mladina so pričakali te mladinke in mladince, ki jih je prišlo okrog pet sto. Vodila jih je tovarišica Neva. Na lepo okrašenem kolodvoru so jih sprejeli predstavniki naše vojske in civilne oblasti. Predvsem so bile tu zastopane emote Narodne obrambe in Artillerijske brigade in vse mladina iz Postojne. Tržaške goste je sprejel mladinec Narodne obrambe tovariš Milan. Dobrodošlico tržaški mladini je želela tovarišica Vera, mladinka iz Postojne, ki je v pozdravnem nagovoru posebno naglasila potrebo čim tesnejšega sodelovanja med slovensko in italijansko mladino Primorske tostran in onstran demarkacijske črte. V Italijanskimi je pozdravil goste komandant bataljona GAP tovariš Umberto Dellapicca v imenu Artillerijske brigade pa je pozdravil goste tovariš Božo Sosti. Marsikateri mladinki in mladinci so zaigrali solze veselja in presenečenja v obeh nad tako veličastnim sprejemom. Zahvalila se je v izbranih besedah tovarišica Neva.

S kolodvoru se je razvil sprevod po cesti skozi Postojno, do križišča, kjer se cepita cesti na Reko in Gorico. Na čelu sprevoda je bila konjenica II. brigade Narodne obrambe, za njo stala mladinka iz Trsta in borec Narodne obrambe dva metra visoko sliko maršala Tita. Nato je korakala vojaška godba, za njo mladinke in mladinci Trsta potem spet vojaška godba, za njo pa številno prebivalstvo mesta Postojne pomešano z borci vojske, ki je tu nastanjena. Mladinci in mladinke so nosili velike napise: »Zavla enotnost Italijanske in slovenske mladince«. »Kdo je osvobodil Trst?« »Zavla OF in podobne.

Vsa množica se je zbrala na trgu v Postojni, Zarometi so osvetljevali veliko Titovo sliko in vibrirajo zastave. V imenu vojske je pozdravil zbrano četo propagandnega oddelka II. brigade Narodne obrambe tov. kapetan Vojteslav, ki je podal osnutek sporeda za nedeljo 22. t. m., in spet so sledile manifestacije Jugoslovanski armadi, osvoboditeljski Trsta in Primorske.

Vojaška godba je zaigrala himno »Hej Slovanci«, nakar se je podajala mladina na večerjo. Po večerji je bila na igrišču II. brigade Narodne obrambe sinfonijski koncert. Udeležila se ga je vsa mladina iz Trsta, kakor tudi mladina iz Postojne in okolice. Prišlo je ogromno število prebivalstva

Tržaška mladina pred odhodom iz Postojne

kakor tudi naše vojske, predstavniki Artillerijske brigade IV. Armije, Narodne obrambe, tržaškega vojnega področja in civilne oblasti. Koncert je doživel velik uspeh, občinstvo je bilo navdušeno in je viharno pozdravilo vsako tčko.

V nedeljo, že zgodaj dopoldne, so se pričele zbrati na igrišču množice. Ker so se čakali na udeležbo mladine iz Vipavske doline in Ljubljane, so pričeli s sportnimi prireditvami. Tekmovanje je otvorila godba Divizije Narodne obrambe, nakar so prikoralili na igrišče tekmovalci Artillerijske brigade in II. brigade Narodne obrambe. Občinstvo jih je navdušeno pozdravljalo. Okrog desetih je bilo tekmovalstvo prekinjeno, ker je prišla mladina iz Vipavske doline in Ljubljane. Na okrašenem igrišču, kjer so visele jugoslovanske, slovenske in italijanske zastave, se je pričel politični miting. Prvi je govoril poročnik

Zdravko, ki je jedrnato orisal naloge in delo mladine pri obnovi naše domovine. Za njim je tovarišica Vera (ZMS iz Postojne) orisala bratstvo in edinstvo slovenske in italijanske mladine na Primorskem. Tov. kapetan Vojteslav je razčlenil tekoča politična vprašanja. Nato je govoril oficir iz Artillerijske brigade, ki je opisal skupno borbo naših narodov za osvoboditev Primorske in Trsta. Sledil je govor politkomisarija bataljona GAP tov. Glordana, ki je govoril v italijanskim. V kratkih in jedrnatih besedah je na preprost način prikazal bratstvo italijanske in slovenske mladine v borbi proti skupnemu sovražniku. Naprosil je mladino Trsta, naj ponese borbene pozdrave vsem tistim, ki nas pričakujejo v Trstu. Povabil je v vrste GAP vse tiste garibaldivce, junake borbe, ki so sedaj doma in imajo namen vrniti se nazaj v Jugoslovansko armado ter se z njo v brat-

stvom duhu boriti še naprej do popolnega uresničanja naših skupnih ciljev. Za njim je govoril tovariš Perovski, ki je podal referat o I. kongresu Osvobodilne fronte v Ljubljani.

Nato je postala vsa zbrana mladina pozdravno pisno gospodu Churchillu, predsedniku Trumanu in generalisimu Stalinu. Poslana je bila tudi resolucija edinstveni Osvobodilni fronti Jugoslavije v Beogradu, posebej še tudi maršalu Titu.

Mitingu so spet sledile sportne prireditve, kjer je odnesla prvo mesto II. brigada Narodne obrambe. Veliko slavje v Postojni je bilo zvečer zaključeno s kulturno-prosvetno prireditvijo, ki je spet vse zadovoljila, posebno pa tržaško mladino.

V ponedeljek se je tržaška mladina poslovila od Postojne. Na kolodvoru so se zbrale množice prebivalstva in vojske in vsa postojnska mladina, ki je prišla z zastavami. S težkim srcem se je poslovljala tržaška mladina od nas. Mnogim je bilo rošno oko. Skozi okna vlaka so se slisali klic: »Pridite nazaj — zakaj ste nas zapustili?« »Ne pozabite na nas!« »Zivel maršal Tito, živela naša hrabra vojska!« »Zivela Jugoslovanska armada!« »Zivela borbena in neuklonljiva tržaška mladina!« Klici so nepretrgoma valovili med množico. Slovo je bilo tako prisrčno, da je podrugar avo zamud, ki jo je imel vlak, vse prehitro minilo. Ob 9.15 je vlak počasi krenil s postaje. Postojnska mladina je stopala ob vlaku, stiskanja rok in mi ni hotelo biti konca. Spet so orle v nebe pesmi borbene slovenske in italijanske mladine. Zastave so ponovno zaplapolale v vetru in potrjevale obljubo tržaške mladine, da se bo borila do dokončnega uničenja fašizma.

Stane Božič,

dopisnik II. brigade SL, div. N.O.

Na Krškem polju delajo udarniško

Na Krškem polju tekmuje v delu po vinogradih in po poljih okrog 1200 mladih Ljubljancev. Že dosedanja, še zelo nepopolna poročila pričajo, da je ljubljanska mladina dosegla doslej že prav lepe uspehe.

Najprvo si je mladina uredila svoja bivališča. Počistila in pospravila je hiše, šolska in druga poslopja ter senke, kjer je nastanjena. Uredila si je prehrano in si ustvarila dobro intendantsko organizacijo, za kar gre v prvi vrsti zaslug mladincev Paškulnu. Vnesla je v svoje življenje in delo disciplino in vse, kar je potrebno, da bo delo lahko dobro teklo.

Ko je mladina premagala vse prve težave in si ustvarila veselo življenje, se je lotila dela po poljih in vinogradih. Kmetje so sprva nekolkno po strani gledali na Ljubljance in si mislili: »Se teh je bilo treba! Saj bodo za samo škodo! Toda po nekaj dneh so postali drugačni, ker so se sami prepričali, da ti Ljubljanci niso meščanski škrici, ampak da je to nova mladina naše slovenske prestonice, ki je prišla z iskreno voljo, da jim pomaga. In sedaj so kmetje veselji, da so prišli in jih kar ne morejo prehlaviti.

Ponekod mladinci in mladinke zaenjo in povezujejo žito v snope, kjer pa kmetje zanjejo s stroji, tam pa samo povezujejo požeto žito. Sedaj zaenjo pšenico, rž in oves. Pri tem delu tekmujejo med seboj tako posamezniki, kakor tudi čete in bataljoni. Bataljon rajona Moste je povezal 6553 žitnih snopov in sta se pri tem najbolj izkazali mladinki šveglaj Majda in Kočca Joža, ki sta povežali v enem dnevu vsaka po 200 žitnih snopov. V enem samem dnevu, 18. julija, je delalo na polju 89 mladincev in mladink bataljona rajona Bežigrad, ki so poželi žito na površini 2060 m² in povežali 1500 žitnih snopov. Tu rastejo udarniki dela. Kadar Jitka je požela v enem dnevu žito v dvehi po 100 m dolgih vrstah, prav toliko je napravila tudi mladinka Aceto iz istega bataljona.

Bataljon Poljane je do sedaj povezal žitne snope na površini 128.000 kvadratnih metrov. Ta bataljon je zelo dvignil produktivnost dela. Komendant bataljona tov. Zalekar je pravil, da je bilo treba prve dni za vsakim strojem 30 mladincev in mladink, da so lahko povežali požeto žito. Naslednje dni jih je zadostovalo samo 20, sedaj pa so še tako dvignili uspešnost, da jih potrebujejo za vsakim strojem samo še 10. V tem

bataljonu so tudi največji udarniki za poveževanje žitnih snopov: Požnel Jurij, Kregelj Draga in Požnel Ivo, ki so povežali v enem dnevu 200 žitnih snopov. Tudi bataljon rajona Center ne zaostaja za drugimi. V enem dnevu je povezal 900 žitnih snopov na površini 5000 m².

Udarnikov dela je vedno več. Grafenauer Cvetka, Zupančič Stefanija, Mahnič Vera, Križanič Franc, Nečemer Elini, Arnskek Marija, Bučar Neva, Pogačar Srečko, Rejc Peter, Arntšek Marija in Bučar Nadja so mladinci in mladinke iz bataljona Center, ki so se izkazali s svojim udarniškim delom. V vsem bataljonu Poljane so dobro poznani po svojih delu: Lampič Jože, Strnšar Boža, Dežnan Andreja, Lehpamer Sonja, Jermol Dora, Česmevec Bašin, Gorjanc in še cela vrsta drugih. Hegler Marija, Majhenič Vera, Černe Marinka in Lukner Milena so udarniki dela bataljona Moste.

In koliko dela so opravili še ostali bataljoni, ki še niso poslali svojih poročil, in koliko novih udarnikov je nastalo v teh bataljoni!

S. J.

TITOV MORNARJI NA KRASU

Mornarji z jugoslovanskega parnika »Timok« ki je te dni prispel v tržaško pristanišče, so obiskali borce v tržaškem odreju in drugo tankovsko četo. Svidenje s tovariši je bilo pri srčno. Mornarji so pripovedovali o simpatijah, ki jih uživa naše narodno osvobodilno gibanje in predvsem naša junaška armada v tujnini, o borbi za novo Jugoslavijo in o nepozabnem dnevu, ko so na svoji ladji razvil Titovo zastavo. Tankisti pa so jim opisali borbe za osvoboditev Dalmacije, Like, Hrvaške in Slovenskega Primorja. Po prisrčnem slovesu so se mornarji vrnili na »Timok«, ki s našo zastavo predstavlja v inozemstvu svobodno federativno Jugoslavijo.

Udarniško pa delajo tudi intendante, ki s svojim delom skrbitjo, da so prostovoljci zadovoljni. Udarniški opraviljo vojo službo stražarji, dežurni in kurirji. Šaleher, Jug in Jeršan so udarniki dela v bataljonu za zvezo. Udarniško delajo v kuhinjah, kjer niso reški prineri, da delajo tudi po 16 in celo 18 ur dnevno. Požrtvovalno in udarniško delajo dekleta po ambulantanah, kjer jih je treba večkrat siliti, da sploh gredo k počitku. Tudi na kulturno-prosvetnem polju se živahno razvija delo. Kolbar Peter in Jurca Stanko, člana krožica »Prvi mladi umetniki, sta izdelala v enem samem dnevu vsak po 115 spominških srčkov.

Strani, ki ga je Tolstoj portretiral v istem romanu kot Andreja Bolkonščega. Dej družinskega arhiva tvori korespondenca Leva Tolstoja z njegovo ženo. Tu lahko vidimo od časa porumenelo ljubezenko pismo Leva Tolstoja mladi Sofiji — to noli datum 1862. dnevnike pisateljeve žene, njena pisma soprogu najlepše slike in kipe, ki predstavljajo Tolstoja in njegovo družino v Jasni poljani. Naslednja dvorana je posvečena Levu Tolstoju kot vojaku in bardu Krimskih vojne. Med turkajšnji svetinjami je Tolstojev meč in dve od časa potemneli kolajni. Velika muzejska dvorana je namenjena snovi, ki je v zvezi s »Vojno in mirom«. Rokopis začeta romana, kratak oris »Vojne in miru« s karakteristikami glasnih oseb, splošni zapiski o borodinski bitki, korekturke pole s avtorjevimi popravljeni itd. Posebna dvorana kaže avtorjevo štiriletno delo ob »Ani Karenini«. Med razstavljanimi predmeti so tudi povesti, ki jih je napisal Tolstoj za kmečke otroke. arismetike in slovnice, ki jih je napisal sam po svojem lastnem sistemu: abeceda in navodila za učitelje; ogromno leseno računalo, na katerem je učil otroke seštevanja itd. Na stolaju visajo Tolstojeve obleke in njegove osobne potrebnosti: Slavnostni sviti jopič bela letna čep. ca. karizirasti ogrinjac, umjeni čevlji ki jih je sam naredil, debela palica za izprehoda, zložljivi stol itd. Tolstojev arhiv vsebuje 50.000 pism,

Tolstojev muzej

Iz sibirskega mesta Tomška so prepeljali v Moskvo državni muzej Leva Tolstoja. V tem muzeju so zbrali okrog milijon dragocenovnih razstavljanih predmetov, med njimi Tolstojev edinstvene rokopise, redke izdaje prevodov njegovih knjig v 36 jezikih narodov Evrope in Orienta in v 58 jezikih narodov Sovj. zveze, slike in kipe velikih mojstrov ruske umetnosti, ki predstavljajo Tolstoja v različnih dobah njegovega življenja itd. Vmukinja genialnega pisatelja, 45 letna Sofija Toltoja Jesešina, katere mož je prijateljinski ruski pesnik Sergej Jesenin, je ravnateljica muzeja. V prvi dvorani, ki je posvečena Tolstojevi družini, vidi obiskovalec pisateljevega očeta profa Nikolaja Tolstoja, ki je služil pisatelju kot prototip Nikolaja Rostova v »Vojni in miru«, portret princa Nikolaja Volkonskega, pisateljevega staršega očeta z materine

KULTURNI PREGLED

Obnovljeno delo Matice hrvatske

Te dni je bil v Zagrebu izredni občni zbor Matice hrvatske. Imel je prvi namen, da obnovi njeno delo in postavi pogoje, da bo ta pomembna kulturna ustanova, ki je bila štiri leta v službi okupatorja in njegovih slug, spet mogla pričeti z resničnim delom za ljudstvo.

Na tem zboru je najprej govoril Stjepan Kranjčević in prikazal razvoj Matice hrvatske od njene ustanovitve leta 1842 do danes. Posebej je podčrtal stike, ki jih je navezala Matica hrvatska že zgodaj z drugimi slovanskimi narodi, posebej se s Sloveni. Take vezi so peljale v Prago, Lvov, Budišin, Ljubljano, Beograd in Novi Sad. Začelo se je z izmenjavanjem knjig, kar je dalo lepe uspehe. Ti uspehi pa so vzpodbudili tedanji odbor — takrat se je Matica imenovala »Hilarska«, da so dali pobudo za sestanek zastopnikov književnih društev vseh slovanskih narodov. Bil je to v času Bachovega absolutizma — razumljivo je torej, zakaj uspehi niso mogli biti taki, kot so želeli.

Ze zgodaj je začela Matica poglabljati kulturne stike z drugimi slovanskimi narodi tudi iz izdajanjem posebne »Slovenske kritične«. Največ go pravevali iz rusine, zdila pa je že takrat vrsta prevodov tudi iz slovensčine. Izdali so »Cvijete slovenskega pjesništva«, »Novije slovenske

pisce« in »Slovenske novole i povest«. Stike med Matico hrvatsko in srbskimi in slovanskimi književniki drži vso poglabljati tudi na ta način, da so člani ene pogosto prisostvovali skupščinam druge. Tako je bil leta 1905. izvoljen za člana Matice hrvatske Slovenec dr. Fran Ilesič in Srb dr. Jovan Skerlić.

Matica hrvatska, je dejal Stjepan Kranjčević, je postavila temelje, na katerih je zgrajena vsa naša književna in prosvetna zgradba. Izdala je dela vseh najboljših hrvatskih pisateljev, hrvatske narodne pesmi, seznanjala je Hrvate z najboljšimi deli svetovne književnosti in si pridobila trajne zasluge tudi s populariziranjem znanosti.

Z Matico hrvatsko pa je tesno povezano tudi izdajanje hrvatskih časopisov. Od prvega Vrazovega »Kolar« preko »Nevena« do »Vijenca«, ki je bil dolgo vrsto let najboljši in najbolj razširjen hrvatski časopis, urejali so ga in sodelovali v njem najboljši hrvatski književniki — je dajala Matica ne samo svojo materialno, ampak tudi moralno podporo. Drugi referat je imel književnik Ivan Dončević. Prikazal je delo Matice hrvatske pod ustaškimi in nemiškimi gospodarji. Dokazal je, da se je izdajalsko delo v Matici začelo že pred vojno. V času priprav na fašistični vdor, ki so ga pripravljali

Lukas, Budak, Bayer, Starčević, Segvič in drugi. Veliko število Matičnih sodelavcev, je dejal referent, se je osramotilo s sodelovanjem z okupatorjem. Zato pa je za uspešen kulturni razvoj potreben dotok novih sil. In prav teh je dala narodno osvobodilna borba tudi na Hrvatskem dolgo vrsto.

V novi odbor Matice hrvatske so bili izvoljeni: za častnega predsednika Vladimir Nazor, za predsednika Mihovil Nikolič, za podpredsednika dr. Jos. Bakarić in dr. Svetozar Ritig, za glavnega tajnika Ivan Dončević, za gospodarskega tajnika Stjepan Kranjčević, za blagajnika Vladimir Buković. V književno-umetniškem odboru so: Krsto Hegedušić, dr. Anton Barac, St. Šišić, Miroslav Krleža, Djuro Tiljak, Vj. Kaleb, Joža Horvat in Luka Perković.

Hrvatsko Narodno gledališče

Nova uprava hrvatskega Narodnega gledališča v Zagrebu je imela te dni prvi sestanek s predstavniki tiska, katerim je intendant hrvatskega Narodnega gledališča v Zagrebu, skladatelj Ivo Tijardović, nakazal nove smernice. Gledališko življenje bo postavljeno na nove in zdrave temelje. Vse gledališko življenje v bodočnosti se bo razvijalo na osnovi tovarštva in tovariškega sodelovanja na podlagi avtoritike in tovariške konstruktivne kritike. Hrvatska Narodna banka bo doteraj gledališče ustanove v Zagrebu z 9.900.000 Din letno. Gledališki tajnik, agrarček Joža

Rutič je izjavil, da bo zagrebško gledališče ustvarjalo narodno hrvatsko, jugoslovansko in slovansko ljudsko umetnost. V narodno osvobodilni borbi so dejali člani zagrebskega gledališča velik delež: štirje njegovi člani so padli, 15 jih je bilo pri partizanih, 27 pa je bilo aktivistov. Gledališče bo organiziralo poseben odsek za gostovanje v provinci in si bo prizadevalo, da dobi za to delo na razpolago avtobus za prevoz osebja in kulisi.

Ravnateljica drame, pisateljica Božena Begovičeva je povdarila enodušnost uprave in članov gledališča. Glede repertoarja je naglasila, da se bo v prvi vrsti posvečala pozornost slovenskim delom. Poleg domače literature bodo v prvi vrsti gojili rusko. Repertor za prihodnjo sezono se ni določil, v bližnji bodočnosti pa bo dramsko gledališče uprizorila Nušičevoga »Narodnega poslanca« ter Begovičevno dramo »Matija Gubec«. Od sovjetskih avtorjev prideta kot prva na spored Katajev z »Očetovim domom« ter Kornejčuk z »Mr. Perkinsom«. V bodoče se bodo pri sestavljanju repertoarja upoštevale želje ljudstva. Od domačih pisateljev bodo v prihodnji sezoni pripravili drame Krleža, Cesarca in Feldmana.

Ravnatelj opere, dirigent Milan Sachs, je razvil program opernega gledališča in naglasil, da se bodo v prvi vrsti izvajale slovanske opere in to ne glede na težave tehničnega značaja. Vsa inscenacija in kostumi za uprizoritev velikih slovanskih,

NAŠE GOSPODARSTVO

Klic po agrarni reformi

Ta klic postaja vedno glasnejši med našim kmečkimi ljudstvom. Agrarno reformo ne zahtevajo samo slovenski kmetje, temveč kmetje iz vseh prelovalih naše države. Tako so na primer kmetje iz carsvoevskega okruga v Makedoniji poslali svoji federalni vladi naslednjo spomenico:

»Pošljamo vam svoje pozdrave in vas prosimo, da bi se čimprej rešilo vprašanje zemlje, na kateri so delali naši dedje in očetje in na kateri mi prilivamo svoj znoj. Ker smo privrženci v zgodovini svobodni, naša svoboda ne bi bila popolna, če bi se nadalje puščali svoje moči in svoj znoj na tuji zemlji, na zemlji onih, ki niti ne vedo, kakšen je plug, ki ne vedo, kako se seje žito. Zaupamo naši narodni vladi, ker je sestavljena iz naših najboljših snov. Verujemo, da bo stoletna bolečina delovnega kmeta ozdravljena in da bo zemlja vrnjena onemu, ki ji pri vsa-rodnevnom delu daje svoje moči in življenje ter jo neguje, kakor last-nera otroka.

Klic kmetijskega človeka po zemlji ni šele od danes, ni se pojavil šele po vojni. Kmetje v Franciji so se leta 1779. pridružili revoluciji, ker jim je revolucija dala zemljo. Pod vplivom francoske revolucije so se zganili poznejše tudi naši kmetje. Toda šele leta 1850. so se z zakonom o kmečkih odvezih rešili spon tla-danstva. Zemlje pa niso dobili toliko, da bi mogli od nje živeti. Fvdalna gospodstva si je obdržala veli-kanske in najboljše komplekse zemlje, kmet pa je dobil le malo zemlje in še to isto je moral z dragim denarjem plačati, da se potem nikoli več ni znebil dolga, ki je takrat vaj- zabredel.

Leta 1918. je kmet pričakoval, da bo uresničen njegov stoletni sen po zemlji. Toda stara Jugoslavija nje-gove želje in potrebe ni hotela izpol-niti. Namesto zemlje je dobil samo obljubo. Zakon o agrarni reformi je dopuščal, da sme veleposestnik ob-držati 200 ha obdelovalne zemlje (njive, vrtovi, travniki in pašniki) ter 1000 ha gozda. Tako je le malo zemlje prišlo pod agrarno reformo, pa še od tiste, ki je prišla, je bilo samo ena tretjina razdeljena. Poleg tega je moral kmet doletenjo zemljo tudi plačati. Ne moremo se tu spuščati še v druge podrobnosti, ka-ko se je po starim protijudiskim režim izvajala agrarna reforma, ka-ko so bili na vsakem koraku izvedeni interesi ljudstva v korist tujih fev-dalcev, dovolj je, če poudarimo, da stara Jugoslavija ni znala rešiti kmečkega vprašanja, da je bil kmet v stari Jugoslaviji prav tako ogro-žjen za zemljo kot pod vsemi dru-gimi vladam.

Prvi občni zbor Hmeljarske zadruga v Žalcu

Vsem je znano, koliko škoda so povzročili Nemci v Savinjski dolini, ko so dali poruhati nad sedemdeset odstotkov hmelja. S tem so zatirali najdomonejšjo kulturo, saj je savinjski hmelj slovel povsod in je bil zelo donosen za tamkajšnje hmeljarje. Hmeljarji so bili že preje organizirani v zadrugi, a ta ni zajela vseh, prav tako ni zaščitila manjših hmeljarjev. Vso riskantno trgovino hmelja so po večini vodili nekateri trgovci, ki so včasih plačevali za hmelj po 100 din za kilogram, a drugo leto — ker se njihove spekulacije niso posrečile — plačali daleč pod pridelovalne stroške po 2 dinarja. S tem je bil v prvi vrsti prizadet manjši hmeljar.

V nedeljo, 22. julija, je pripravljani odbor sklical prvi občni zbor v Žalcu. Zborovanje Hmeljarske zadruge so se udeležili: pomočnik kmetijskega ministra inž. Levstik Franc, Ivan Nemeč — Vojsko od Inicijativnega združnega odbora za Slovenijo, Hribar France, član celjskega okrožnega odbora, ki je bil dosedaj predsednik pripravljalnega odbora, inž. Cizej, referent za živinorejo pri kmetijskem ministru in poleg članov okrajnega odbora nekaj stotin hmeljarjev iz vsega okrožja. Postavili so pravila novi zadrugi. Za predsednika so soglasno izvolili Jošta Martina iz Zalca, ki je vodil nadaljnji potek raz-gibanega zborovanja.

Po jasnem, jedrnatem in stvarnem govoru tov. inž. Levstika, ki je naka-zal edino rešitev iz sedanje gospodar-ske krize s tem, da se vsi tesno povežemo in skupne napore, je govoril še tov. Ivan Nemeč, ki je prepričljivo povedal, kakšno silo predstavljajo danes zadruga v Sloveniji in kakazl nekaj primerov iz mariborskega okrožja. Pred njima je še govoril tov. Hribar France, ki je razčlenil temeljne točke OF, razširjene na kon-gresu v Ljubljani in opozoril na ne-varnost, če ne bi sledili edino možni rešitvi za vsestranski napredek. Nato so sklepali hmeljarji o delu svoje zadruge.

Predsednik Jošt Martin se je v imenu vseh hmeljarjev zahvalil na-rodni vladi, ki tudi hmeljarje vse-stransko podpira. Saj jim je dala za sušenje hmelja 250 vagonov premoga. Zglašovali so tudi, da se sme zadruga zadolžiti do 10 milijonov dinarjev. Ta kredit jim nudi vlada za obrabe hmelja in za pokritje drugih obdelo-valnih stroškov. Tako je država za-sigurala razvoj hmeljarstva, čeprav po poročilu predsednika zadruge Jošta Martina pogoji za prodajo hmelja niso preveč rožnati. Imajo namreč še mnogo lanskih zalog, od katerih so

Sprejemanje prošnji in strank v trgovinskem ministru

Ministrstvo za trgovino in oskrbo sporoča zasebnim strankam, da je odstopilo vse posle nakazovanja ob-leke, obtuje, železa, stekla itd mest-nemu odboru OF za okrožno mesto Ljubljana, oziroma pristojnim mest-nim in okrožnim odborom OF. Vse vloge morajo torej zasebne stranke nasloviti na odbor, v čigar območje spadajo. Vsaka drugačna pot pome-ni za interesne zgolj zamudo časa, obenem pa ministru povzroča ne-potrebne manipulacije in s tem zas-toj dela.

Ministrstvo sprejema samo proš-nje centralnih ustanov, vojaških ob-lasti in kolikor se tiče proizvodnih sredstev, tudi prošnje industrijskih podjetij. Te prošnje je treba oddati neravnost v višino, po odgovor ozi-roma rešitev pa naj stranke pridejo po dveh dneh osebno.

Kader je zares potreben oseb-ni razgovor privatne stranke, se je predvsem obrnil na dotičnega načel-nika ali referenta, ki sprejemata vsak dan razen nedelje od 9. do 12. ure. Šele če je zadeva taka, da je niti načelnik niti referent ne moreta ali ne smeta sama rešiti, je stranki

godzovi, medtem ko se kmečki člo-vek v strmih robovih muči z ora-njem. Poleg tega so veliki predeli našega nižinskega sveta zamočvir-jeni. Vsa ta vprašanja pa se skoraj ne dajo rešiti, če prej ne izvedemo reforme.

Brez dvoma bo naša nova oblast, ki je izšla iz ljudstva, upoštevala potrebe in željen tega ljudstva ter pristopila k rešitvi tako perečega vprašanja. Napovedi naših voditel-jev kažejo, da se bo to kmalu zgo-dilo. Danes še ne vemo, kako in v kakšnem obsegu se bo agrarna re-forma izvedla, nujno pa je, da smo si na jasnem, kdo naj zemljo dobi.

Moša Pijade, podpredsednik AV-NOJ-a je nedavno v svojem govoru po radiju dejal, da bodo zemljo do-bili kmetje, ki je sploh nimajo ali pa jo imajo premalo. Pri tem pa bodo imeli prvenstvo oni, ki so pre-livali kri za našo svobodo, to so borci invalidi, žrtve fašističnega ter-rorja in njihove družine.

Pravilna razdelitev zemlje, pra-vilna izvedba agrarne reforme ni lahka stvar. Potrebno bo mnogo tr-da in nesebičnega dela. Mi smo se v štiriletni borbi vsega tega navadi-li. Naša borba je šla za tem, da pr-borimoi narodu boljše in lenpše življenje.

»Slobodni dom«, glasilo hrvatske seljačke stranke piše o potrebi agrarne reforme in pravi med dru-gim: »Ne bomo in ne smemo več stradati. Dve naši veliki bogastvi moramo izkoristiti. To so nezkoriš-čena zemlja ter delovino in marijvo ljudstvo. Ljudstvo in zemljo moramo združiti. Samo tako bomo zmanjšali število kmečkih siromakov in pove-čali število dobro stoječih kmečkih gospodarstev in s tem ustvarili v naši domovini blagostanje. Da se to doseže je potrebno, da pride zemlja v roke tistih, ki jo obdelujejo. Zem-lja kmetom! — ni in ne sme biti samo klic, temveč zakon!«

dosedaj prejeli naročilo za 500 cen-tov. Potem so sklenili, da si denar, ki ga bodo dobili za ta hmelj soraz-merno razdelijo po tem, koliko ima kdo hmelja v zalogi. Tako bo po-magano tudi manjšim hmeljarjem. Da se pa malim hmeljarjem še bolj omogoči delo, so znalži delež na 50 din za vsakih 1000 sadik, vendar pa ima tisti, ki obdeluje 15.000 sadik, v zadrugi prav tako en glas.

Zadrugniki so postavili v svoja pra-vila še nekaj, kar je zelo važno. Preje so zaradi spekulacij na svetov-nem trgu in zaradi spekulacij doma-čih kupcev eno leto prodali hmelj z velikim dobičkom, s čemer so si na-kopali zavist ostalih kmetovalcev, drugo leto pa so ga prodali z izgubo, kar je zlasti uničevalo manjše hmeljarje. Zato so postavili za izhodno ceno hmelju pridelovalne stroške in primeren dobiček, kar je edino v skla-du z interesi naše vlade in ljudstva. Ker je zlasti hmeljska kupčija ena izmed najriskantnejših in bo zadruga še v naprej delno odvisna od zuna-njih trgovcev in razmer na svetov-nem trgu, so sklenili zadrugarji, da bodo vlagali izkupiček dobrih let v izravnalni fond. Ta izravnalni fond bo najbrdnejša pomoč zadrugarjem v pasivnih letih. Po daljši diskusiji so se odločili, da bodo hmeljarji po vseh krajih volili svoje delegate, ki bodo na skupnem sestanku z upravnim od-borom preračunali, kakšni so pride-lovalni stroški. Po tarifah iz l. 1939. so znašali od 16 do 22 din, s čemer pa hmeljarji niso bili zadovoljni.

Ustavili so se prav tako pri pro-blemu, ali naj hmelj po kakovosti raz-delijo v 3 ali 4 vrste. Odločili so se za 4 vrste, da se tako sloves dvigne. Zadruga bo sama sebi komajta in agitator, zato mora v prvi vrsti sama skrbeti, da bo blago dobro in raz-deljeno v prave vrste.

Na pobudo hmeljarjev samih so na občnem zboru sklenili, da pomorejo zgornji Savinjski dolini, ki je v tej vojni pretrpela veliko škodo. Prav tako so poslali ognjvite pozdrave stavkujočim Tržačanom.

Hmeljarska zadruga bo najmočnej-ša gospodarska organizacija v spo-dnji Savinjski dolini. Zborovanje je pokazalo, da so hmeljarji spoznali, da so jim spekulacije nekaterih trgo-vcv s hmeljem prinašale samo škodo in gospodarsko krizo. Spoznali pa so tudi, da morajo zaščititi malega hmel-jarja, ki ga slaba kupčija lahko po-polnoma uniči. Prepričali so se, ka-ko je naša ljudska oblast vsem v pomoč. Zborovanje je bilo zaključeno s sploš-nim zadovoljstvom. To je ponovno jasen dokaz, kakšno zdravo silo pre-stavljajo zadruga.

F. B.

Gospodarske vesti

Razglas Ministrstva za trgo-vino in oskrbo. Tvrde, ki so Mini-strstvu za trgovino in oskrbo dobavljale pisarniški material, opremo in druge blago, ali so za ministrstvo opravljale razna obrtniška dela, pa še niso predložile računov, se poziv-ajo, da te računem v treh dneh predložijo računovodstvu minist-rstva.

Tovarna sadnih sokov v Celju. Za Westnovo tovarno v Celju je stala v stari Jugoslaviji mlarna, ki so jo Nemci god okupaciji preuredili v

tovarno sadnih sokov. Nagel udar naše armade je preprečil sovražniku namen, demontirati stroje in jih od-pejlati v Nemčijo. Tako je tovarna sadnih sokov v Celju, ki je poleg tovarne v Erfurtu v Evropi edina tovarna te vrste, prišla v državne roke povsem nepoškodovana. Zčas-no je zaposlenih 36 delavcev, z bli-žajočo se jesenjo, ko se bo obrat povečal, pa bo podjetje zaposlilo 90 delavcev. Maksimalna proizvodnja zmo-gljivost je 2 in pol milijona litrov sadnih sokov na leto. Stroji lahko predelajo na dan 8 do 10 vagonov sadja. V dveh velikih hidravličnih stiskalnicah iztisnejo iz zmlatega sadja 75% uporabnega soka, dočim iztisnejo v kmečkih stiskalnicah le 45 ali največ 50%. Ogromna suš-nica more posušiti v pol ure 100 kg sadja. Velike zaloge različnih sa-njnih sokov, ki jih okupator ni utegnil odpejlati, sedaj razdeljujejo po okrož-jih. V prvi vrsti je blago namenjeno bolničnicam, materam in dojenčkom. Danj so vsi pogoji za popoln raz-mah proizvodnji. Letos ko bo po štajerskem dobra letina sliv in po-nekod tudi drugega sadja, se sadjar-jem mudi priljka, da prolaajo po ugodni ceni zlasti tisto sadje, ki bi sicer segnilo. Iz tovarne pa bomo dobivali cenene proizvode, kakor ja-bolčni, hrusev, grozdni in paražitni-čok sok, suho sadje, sušeno in zmle-to papriko, žganje, likerje in mar-melado. Tovarna sadnih sokov bo proizvajala cenene proizvode sadnih sokov za ljudske potrebe.

Stara jeklarna v Guštanju je v polnem obratu. Stara jeklarna v Guštanju je že v polnem obratu in bo kmalu dosegla predvojno kapaciteto. Obe novi med vojno zgrajeni tovarni, kjer so prej delali po večini tudi de-lavci, še ne obratujeta, ker še ni do-ločeno, kaj se bo v njih izdelovalo. Primanjkuje pa tudi delavcev in stro-kovnih mož. Da bi tovarna čimprej in čim več izdelovala, so se delavci že v juliju vrgli na udarniško delo. V prvi polovici meseca so opravili 5230 udarniških ur, od katerih je bilo 4460 posevčnih produktivnem delu, ostale pa so bile posvečene poprav-ljanju tovarne, ki e bila med vojno močno zanemarjena. Jeklarna izde-luje sedaj valjano železo, sivo in je-kleno litino in osovino za vozove. Popravljen je že tudi daljnovid iz elektrarne v Velenju in je podjetje sedaj preskrbljeno z električnim to-kom.

Iz mestnega odseka za preskrbo

Dotatne živilske nakaznice za delavce

Dotatne živilske nakaznice za tež-ke in najtežje delavce za mesec ju-lij 1945 bo MOOF, odesk za preskr-bo, pričel deliti po številkah potrdij tako, da pridejo na vrsto: v soboto 28. julija (ves dan): štev. 1-200 in bivše okoliške občine, sedaj krajevni odbori OF.

v nedeljo 29. julija. dopoldan: št. 201-400.

v ponedeljek 30. jul. št. 401-600.

v torek 31. jul. št. 601-800.

v sredo 1. avg.: št. 801-1000.

v četrtek 2. avg.: štev. 1001 dalje.

Upravičenci bodo dobili dodatne živilske nakaznice nakaznice le s potrdilom do 5. avg., ko morajo biti nakaznice prevzete in nevročne vr-jene uredu. Uradi posluje v ta na-men v palači Uta I. nadstropje.

Delitev vina in krompirja repatriirancem

Repatriiranci, ki niso prejeli osnov-nih, pač pa le tedenske živilske na-kaznice (za 7 dni), prejmejo vino na podlagi objave o repatriaciji, ki jo je predložiti gostilničarju namesto od-rezka tobačne karte. Gostilničar mo-ra zabeležiti na hrbtu objave, da je vino izdano.

Gostilniškim obratom naročamo, da postopajo po gornjem navodilu, oben-em pa, da vodijo seznam (ime in priimek ter številko objave o repa-triaciji) in ga ob zaključku delitve vina predložijo oddelku za štetje od-rezkov, namesto odrezkov za izdano količino vina repatriirancem.

Repatriiranci prejmejo krompir (po večrajšnji objavi) na repatria-cijsko objavo. Razpečevalci krompir-ja naj na hrbtu objave zabeležijo, da so repatriirancem krompir izdali, oben-em pa naj vodijo seznam takih strank (ime in priimek, številka re-patriacijske objave) in ga predlože namesto odrezkov oddelku za štetje odrezkov pri obračunu o oddaji krompirja.

Potrošniki bodo prejeli nakazana živila

Ministrstvo za trgovino in oskrbo je za tekoči mesec določilo že ob-javljene količine za osnovne nakaz-nice ter dodatke za otroke, noseč-nice, bolnike itd. Fonekod pa trgovci določenih obveznosti še ne morejo v celoti izvršiti in se zaradi tega upra-vičenci zaskrbljeni vprašujejo, kaj bo če julijskih obrokov do kraja ju-lije ne bodo prejeli. Tem pojasnjuje-mo, da je edini vzrok zakasnitve že znano pomanjkanje prometnih sred-stev. Potrošniki pa zaradi tega ne bodo prikašnjani in bodo na svoje od-rezke prejeli polno količino pripada-jočih jim obrokov, če ne do kraja julija, pa prve dni avgusta.

Pojasnilo k delitvi krompirja

Potrošnike obveščamo, da bo pri-hodnja pošiljka krompirja dostav-ljena vsem trgovcem in si bodo upravičenci lahko nabavili krompir pri svojem trgovcu, kjer dobivajo ostala racionalizirana živila. Pri zadrugah in trgovcih, ki so bile navedene v večrajšnji objavi, dobe krompir samo redni odjemalci teh zadrug odonosno tvrde.

ZA SVOBODO DOMOVINE SO ŽRTOVALI ŽIVLJENJE

- ROVŠNIK FRANC, star 44 let, posestnik in tesar v Podvrhu pri Braslovcah, zadet od krogle domačih izdajalcev novembra 1943 v Podvrhu.
- ROVŠNIK ANTON, star 46 let, posestnik in mizariski mojster na Gomilskem v Savinjski dolini, padel kot talec v celjskih zaporih marca 1944.
- ROVŠNIK PAVLE, star 35 let, mizariski mojster v St. Vidu nad Ljubljano, ustreljen od gestapovcev 27. maja 1944 v St. Vidu.
- ROVŠNIK JOŽE, star 38 let, krojaški mojster v Trbovljah, parti-zan dolenjskega odreda, zverniko mučen in pobit od črne roke v avgustu 1944 pri Sv. Križu pri Catežu.
- Trbovlje, Podvrh, Gomilsko, St. Vid nad Ljubljano 17. VII. 1945. Globoko žaluječe žene Ivanka, Terezija, Marija, in Justiz z otroki, brata Ivan in Viktor ter ostalo sorodstvo.
- Dne 21. X. 1943 so bili na Malencih pri Kostonjcih na Dolenj-skem od Nemcev odvedeni od doma in isti dan ustreljeni kot talci:
- GLIHA IVAN, industrijec usnja, 37 let star; VENE FRANC, po-sestnik, 40 let; STRASČEK FRANC, kleparski mojster, 48 let; ČUK IVAN, posestnik, 44 let; JUNKO MARTIN, po-sestnik, 35 let; ANKELE BORIS, učitelj, 33 let; JUNKAR IVAN, posestnik, 35 let; KAVČIČ HUBERT, uradnik, 37 let; LAKNER MARTIN, posestnik, 24 let; MIKLAVČIČ FRANC, posestnik, 45 let; PENCA FRANC, mehanik, 35 let; PENCA JANEZ, usnjarski učencec, 15 let; MAVSAR RUDI, tesar, 33 let; TURK ALOJZI, delavec, 20 let; PIŠEK FRANC, ustar, 25 let; PISANSKY VILJEM, pis. adjunkt, v p., 54 let; PISAN-SKY BOŽAN, zobotehniški praktikant, 20 let; JEVIKAR JOŽE, posestnik, 27 let; SKEDELJ RUDI, posestnikov sin, 26 sin; KNAPLIČ CIRIL, pirotehnik, 25 let; MATELIČ JO-SIP, finančni starešina, 52 let; MLAKAR JAKOB, gozdar, 27 let; KOSTEVC CIRIL, trgovski pomočnik, 22 let; STRAVS TONČI, posestnikov sin, 19 let; GREGORIČ JOŽE, posest-nikov sin, 18 let. Padli so za domovino! — Slava jim! — Žaluječe družine.
- ANZELJ MARTIN, rojen 3. 11. 1897, posestnik na Vrhu Trebelj-nem, je bil ustreljen od domačih izdajalcev 13. julija 1944 in počiva na domačem pokopališču v Trebeljnem. Njegov sin ANZELJ MARTIN, rojen 3. 11. 1920, je odšel k partizanom dne 3. marca 1942 in padel pri Grosupljem 13. marca 1944. Sin ANZELJ FRANC, rojen 13. 9. 1923 je odšel k partizanom 5. marca 1942 in je padel 14. avgusta 1944 na Dvoru pri Zu-žemberku. Žaluječa družina.
- HAUPTMAN MIRO, uradnik finančne direkcije, je izdihnil 11. VI. 1945 v Allachu. Neutolajljiva žena Mira s sinčkom Mirom, bratje Ferdo, Stane in Feliks.
- KRAŠNA CIRIL, partizan-mitraljezec, je padel marca 1943. Žalu-joči: žena Minka, sinq Ciril in Tonček, mama in sorodniki.
- ZUPANČIČ IVAN, vodnik I. SNOB TT, član KPS, je padel v borbi z belogardisti pri Mačkovicu 13. 8. 1942. Njegova sestra ZUPANČIČ FRANČKA, gospodinja, članica KPS, je bila po trp-jenju na Rabu in v Gonarsu ter po zahrbtnih streljih dne 22. 11. 1943 odpeljana iz bolnice in nato umorjena od domačih izda-jalcev. Do prevoza v rodni kraj počivata Ivan v Smolenji vasi, Frančka v Stožicah. Žaluječi: oče Janez, Francka roj. Bezljaj, žena, Ivica, Janezek, otroka, Tone, Francej Stane, politikomajr, major, bratje.
- MALENEK MARJAN-DANILO, komandant dolenjskega odreda, je padel 11. 1. 1945 v svoji 21. pomladi. Do prevoza v rojstni kraj počiva na Dvoru pri Toplicah. Žaluječe družine: Črne, Vrtačnik, Jamsček, Malensek.
- ZGAJNAR MILKO, odvetnik in koroški borec, je 19. I. 1945 umrl v Brodu na Savi tragične smrti kot žrtve izdajalcev in ustašev. Žaluječi: oče Matej, šolski upravitelj v pok., mati Amalija roj. Kante, žena Gizela roj. Šorn, sin Miran, sestra Vida, nečakinji Zdenka in Majda.
- VIDERGAR JOŽE-SENKO, politikomajr udarnega bataljona, je padel v borbi na Jelovcu leta 1942. Žaluječi: žena Jožica, hčer-ka Senika, oče Anton, brata Polde in Tone ter rodbini Videreg in Trobec.
- STRAUCH VIKTOR, magister bolnice v Mariboru, in njegova žena STRAUCH MARIJA sta bila dne 9. 4. 1945 umorjena od okupatorja v jetnišnici v Gradcu. Globoko žaluječi sin Ludo in sorodniki.
- KOSI ANTON, šolski ravnatelj v pok., mladinski pisatelj, sklda-telj in posestnik, je umrl 28. letu starosti dne 20. 4. 1945. Sredi najhujše bojne vatre v Slovenskih goricah. Počiva v Sre-dišču ob Dravi. Žalu-joči: žena Marija ter družine dr. Zorjan, Liebezelt, Kojc in Detela.
- JURKOVIČ MATIJA-DŽOLI, komandant 3. bat. 8. brigade, je padel v svojem 22. letu v borbi s švabi pri Sv. Vidu nad Blo-kami. Žaluječi: mati Katarina, sestre Ruža, por. Dolšak, Anica por. Kruljc, Ela, nečak Cvetko, svaka Cvetko Dolšak in Pavle Kruljc.
- ČADEZ MARIJA je umrla v starosti 30 let dne 6. 8. 1944 v Ra-venbrücku kamor so jo rabiljo po domačem izdajstvu bolno od-gnali v smrt. Žalostni: mama, Marija, sestra Eva, bratje, Bogomir, Franc in Janez.
- ZAGORIC JOŽE, partizan, je bil novembra 1943 izdan od domačih izdajalcev in ustreljen od nemških okupatorjev na svojem domu v Orehovcu. Žaluječi: Urška roj. Hudičnik, žena, Joško, sin, Janez, brat, Marija, Mavsar, Tončka, Anica Beranek, sestre, Alojz Mavsar in Jan Beranek, svaka.
- HVALIČ BORIS, gimnazijec, star 20 let, je podlegel 31. decembra 1944 po 21-mesečnem trpljenju v kazenskem taborišču Lend-rigsen v Westfaliji, ker ni hotel služiti v Hitlerjevi armadi. Žaluječi: starši, Julija in Josip, brat-partizan Vladko in sestra Ksenija.
- KOVACIČ IVAN in njegov sin KOVACIČ IVAN sta padla med prvimi borbi leta 1942 v borbah v bitki pri Dražgošah za svo-bodo Gorenjske. Žaluječa družina.
- ZIDANEK IVAN je padel 16. 7. 1942 v borbi z belogardisti v Pre-čenskem gozdu, kjer čaka prevoza na domače pokopališče. Nje-gov brat ZIDANEK PEPI je padel v boju z Nemci in domo-branci 5. 12. 1943 na Golušniku in počiva na domačem pokopa-lišču v St. Petru na Dolenjskem. Žaluječi: starši Alojzija in Franc, sestri Lojzka por. Privoršek in Mimi, brata Franci in Gustelj, svak Anton, svakinja Marija, stric, bratranec, sestrične, POVŠE SREČKO, partizan-vodnik je bil ustreljen od belogardistov dne 20. 6. 1942 pri Mirni. Žaluječa rodbina Povšetova.
- REDNAK EDVARD, partizan 13. udarne brigade, je podlegel v 24. letu za ranami, dobljenimi 16. 4. 1945 na postojanki »Tržaška gorca« na Pohorju, kje počiva do prevoza. Žaluječi: žena Ela s hčerko Marjano, starši Karel in Marija, brata Karel (pogrešan) in Marjan, sestri Hilda in Hedi, rodbini Lichteneggerjeva in Safnerjeva.
- VRABEC FERDO ml., rojen 4. 1. 1920, je padel marca 1944 pri Jajcu v Bosni kot partizan-borec 13. proletarske udarne bri-gade. Žaluječi starši Marija in Ferdo ter sorodniki.
- PIRNAT ANTON, kjučavničar, partizan-borec, je junaško padel 16. marca 1944 na Javorovici na Gorjančih. Žaluječi: Anica roj. Hočevarjara, žena, hčerka Rožica, Anton, oče, Emerik in Bog-dan, brata, Leopolda, Tonka, Dana in Silva, sestre.
- RUPAR MARJAN - MIRO, partizan, star 18 let, je bil na Jese-niških rovtih ustreljen od nemških okupatorjev in počiva na Jesenicah. Žaluječi: starši Marija in Janez, brata Mirko in Janez, družine Rupar, Šnajder, Albi in Kopač.
- PIRJEVEC ANTON — MARKO BELIN, obveščevalec Glavnega štaba Slovenije, je na veliki ponedeljek 1943 žrtvoval svoje mlado življenje na neizmerno ljubljeni primorski zemlji. Žalu-joči: Nuša roj. Dermastia, žena s sinčkom Markom, ter rodbini dr. Josipa Dermastie in Antona Pirjevca.
- MARINČELJ JOŽE - ŽOZO, akademik, kapetan, šef obveščeval-nega centra 18. divizije, je padel 17. VIII. 1944 na Golem, kjer počiva začasno z ostalimi žrtvami. Bil je zadet od krogle do-mačih izdajalcev, obelžan ranjen in je po nepopolnem mučenju daroval svoje mlado življenje. Žaluječi: mati Katarina, sestra Nada, brat Milan in sorodniki.

TELESNA KULTURA

Zahvala tržaške mladine
Tržaško mladinsko zastopstvo, ki je gostovalo pred časom po raznih športnih središčih Slovenije...

Beleznica

KOLENDAR
Četrtek, 26. julija: Ana.
SPOMINSKI DNEVI
26. 1942. — Težki boji na Gabriški gori...

Kinematografi

KINO UNION: Češki film »VRAZJI STUDENTI«...
KINO SLOGA: Italijanski film »VANI NA-VANI«...

Dnevne vesti

Uprava cestne železnice v Ljubljani sporoča, da bo znašala od 1. avgusta t. l. določena cena za vožnjo s prestopom 2 Din. cena za mesečne vozne listke 100 Din za določeno obdobje in 150 Din za vse pruge...

Prvi športni dan v Guštanju

V nedeljo 15. t. m. je priredilo fizikturno društvo v Guštanju ob sodelovanju II. bataljona 7. brigade športni dan. Dopolnilno so bile v guštanjanskem kopalšču tekme v plavanju, skakanju, metu krogle in teku...

Objave OF

Kvart OF Sp. St. Peter predlaga danes 26. t. m. ob 20. na vrta goslinde Možina na Vidovanskih cestah množični sestanek...

KAVARNA METROPOL

zopet odprta za javnost
Uprava kavarne METROPOL
Izjava
Podpisana sem žalila tov. Jos. Hvala, ker sem ga oblija pri oknu...

Dipl. inž. kemika

analitika, po možnosti že v usnarjskih analizah izvežbanega išče tovarna usnja Tone Knaflič, Kamnik. Ponudbe naj se pošljejo na naslov z navodno življenjepisna in dosedanje prakse.

Objave OF

Kvart OF Sp. St. Peter predlaga danes 26. t. m. ob 20. na vrta goslinde Možina na Vidovanskih cestah množični sestanek...

Dipl. inž. kemika

analitika, po možnosti že v usnarjskih analizah izvežbanega išče tovarna usnja Tone Knaflič, Kamnik. Ponudbe naj se pošljejo na naslov z navodno življenjepisna in dosedanje prakse.

Mali oglasi

Cenjene citatije za Stajarske, ki se zanimajo za nakup in prodajo raznih predmetov...

SLUŽBE iščejo

MANUFAKTURIST-GALANTERIST, zmožen, pošten, z večletno prakso, gre tudi kako podjeje za skladiščnika. Ponudbe pod »Samostojnost«...
PEKOVSKI POMOČNIK, pripraven za vsako delo, išče službo na delu. Cenjene ponudbe upravi »Slov. poročevalca«...

SLUŽBO dobe

MLINARJE, vajene valjnih stolov in avtomatskih olinih stiskalnic, sprejme mlin in olinarna Fran Majdič, Vir. Domžale. Za vsa dela in za vsa dela potrebem takoj ali 1. avgusta...

ZA STENOGRAFIJO iščemo učno moč. Naslov v upravi »Slovenskega poročevalca«. 5464-2
USNJARSKA POMOČNIKA za strojno in ročno izdelavo in pripravo delavcev, vzame v takojšnje stalno zaposlitev. Tovarna usnja Tone Knaflič v Kamniku. 5491-2

VAJENCI

DEKLE za dežele, staro 15 let, z dovršenim tretjim razredom meščanske šole, želi zaposlitev kot vajenka pri boljši šivilji v mestu. Za hrano in stanovanje je predložila. Ponudbe upravi »Slov. poročevalca«...

ZASLUŽEK

ZASLUŽEK za vsakega v mestu in na deželi. Zauhtevajte pogoje od uprave »Slov. poročevalca« pod značko »Dobro zaslužek«. 5494-4

PRODAM

LIMONO v času dobro prodajata limonin ekstrakt Citrol. Prinesete steklenice z vsebino Dregerija Anton K. na Zidovska ul. 1. 4952-5
PSA ČUVAJA zaradi selitve ugodno prodam. Naslov v upravi »Slovenskega poročevalca«. 5426-5

VAŽNO OPOZORILO!

Enotne strokovne zveze delavcev in nameštencev, glavni odbor za Slovenijo, je z dopisom št. 428/45 Ref. Dia/S z dne 19. VII. 1945 odločil, da v brivsko-frizerski stroki odpadejo v bodoče za vse kvalificirano in priučeno delavstvo, kakor tudi za vajence(-ke) vse od sedaj.

običajne napitnine

z ozirom na nove uradno določene mezd, na kar se cenj. občinstvo opozarja.

SINDIKAT BRIVSKO-FRIZERSKIH MOJSTROV.

OTROŠKI VOZIČEK, globok, avto model, zamenjan za žensko ali moško kolo, središčno doplačam. Vidmar, Sv. Petra nasip 39. 5465-7
SLADKOR zamenjan za dve novi ali dobro ohranjeni žarnici za kolo. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 5467-7

RAZNO
FARNE PEČI pekoviške, vseh velikosti, delujejo in ljubljani. Šloš Franc, Ključarstvo, Jezica št. 12, pri Ljubljani. 5445-14
BROSKO, zvezilo iz granadi, sem iz gubila od Komenskega ulice do peka Paura, nazaj v Komenskega ulico in na trg. Posten najditelj se prost. da jo vrne v Komenskega ulici št. 28a, III. nadst. 5387-14

POSEST

VELIKA HIŠA z gospodarskim poslovanjem, skladiščem in hlevom, pripravna za gostinstvo obrt ali trgovino, na najprometnejši občini v Novem mestu, se zamenja za enako vredno hišo ali vilo z vrtom v Ljubljani. Dogovor med 13. in 15. uro, Naslov za nastanek za tri dni, formacije v upravi »Slovenskega poročevalca«. 5448-3

POZIV

Radioaparati znamke Telefunken D 750 WK št. 3428 — 52820 je moja last in prošim današnjega imetnika, da mi istega vrne na spodnji naslov.

STANOVANJE išče

KATERI GOSPODAR mi odda stanovanje s sobe in kuhinje. V službi sem pri mestni elektrarni, sem veliko prost in rad pomagam na vrta ali kjer koli. Ogledati med 14. in 16. uro, Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 5455-10

STANOVANJE odda

ZAMENJAM stanovanje ene velike sobe in kuhinje pri sv. Jakobu za manjše, kjerkoli. Naslov v upravi »Slovenskega poročevalca«. 5444-11

SOBO IŠČE

PRAZNO SOBO za pisarno v centru iščemo za 1. avgust. Event. predelamo obstoječo prazno delavnico ali dobro plačamo za dnevno štiri ure s soroparbo obstoječe pisarne. Ponudbe prosimo na upravo »Slov. poroč.« pod »Strog« center. 5458-12

ZAMENJAM

KUNCE za zakol in samice za plemo zamenjam ali prodam. Imam bele orjake in sive srednje velikosti, dvedelno gajbe, Vprašati med 8. in 12. uro, Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 5455-7

STANOVANJE išče

KATERI GOSPODAR mi odda stanovanje s sobe in kuhinje. V službi sem pri mestni elektrarni, sem veliko prost in rad pomagam na vrta ali kjer koli. Ogledati med 14. in 16. uro, Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 5455-10

STANOVANJE odda

ZAMENJAM stanovanje ene velike sobe in kuhinje pri sv. Jakobu za manjše, kjerkoli. Naslov v upravi »Slovenskega poročevalca«. 5444-11

SOBO IŠČE

PRAZNO SOBO za pisarno v centru iščemo za 1. avgust. Event. predelamo obstoječo prazno delavnico ali dobro plačamo za dnevno štiri ure s soroparbo obstoječe pisarne. Ponudbe prosimo na upravo »Slov. poroč.« pod »Strog« center. 5458-12

ZAMENJAM

KUNCE za zakol in samice za plemo zamenjam ali prodam. Imam bele orjake in sive srednje velikosti, dvedelno gajbe, Vprašati med 8. in 12. uro, Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 5455-7

VASILJI CROSMAN: 22

Narodje nesmrten

ROMAN

Vil si je na dan iz stekleničke ostanek kolonjske vode, si ovlačil z njo lica, napudral brado z zadnjim pudrom, ki je še ostal v robovih škatice. Nato si je z vlažno brisačo pazljivo obrisal lica in se jel počasi oblačiti. Obelki si je modre hlače, bluzo, opasal novi pas. Dolgo si je snažil škornje, ko je prej obrisal z njih prah, jih nato namazal in jih dobobra izkrtal, da so se bleščali. Ko je osnažil obutev, si je znova umil roke, počesal vlažne lase, se vzravnal in si popravil bluzo, nato preizkusil revolver in ga dal v tok, vzel iz kovčeka še samokres in ga potisnil v žep ter prenestil podobno hčere in žene v žep bluze.

Objave OF

Kvart OF Sp. St. Peter predlaga danes 26. t. m. ob 20. na vrta goslinde Možina na Vidovanskih cestah množični sestanek...

Dipl. inž. kemika

analitika, po možnosti že v usnarjskih analizah izvežbanega išče tovarna usnja Tone Knaflič, Kamnik. Ponudbe naj se pošljejo na naslov z navodno življenjepisna in dosedanje prakse.

Objave OF

Kvart OF Sp. St. Peter predlaga danes 26. t. m. ob 20. na vrta goslinde Možina na Vidovanskih cestah množični sestanek...

Dipl. inž. kemika

analitika, po možnosti že v usnarjskih analizah izvežbanega išče tovarna usnja Tone Knaflič, Kamnik. Ponudbe naj se pošljejo na naslov z navodno življenjepisna in dosedanje prakse.

Objave OF

Kvart OF Sp. St. Peter predlaga danes 26. t. m. ob 20. na vrta goslinde Možina na Vidovanskih cestah množični sestanek...

Dipl. inž. kemika

analitika, po možnosti že v usnarjskih analizah izvežbanega išče tovarna usnja Tone Knaflič, Kamnik. Ponudbe naj se pošljejo na naslov z navodno življenjepisna in dosedanje prakse.

Objave OF

Kvart OF Sp. St. Peter predlaga danes 26. t. m. ob 20. na vrta goslinde Možina na Vidovanskih cestah množični sestanek...

Dipl. inž. kemika

analitika, po možnosti že v usnarjskih analizah izvežbanega išče tovarna usnja Tone Knaflič, Kamnik. Ponudbe naj se pošljejo na naslov z navodno življenjepisna in dosedanje prakse.

Objave OF

Kvart OF Sp. St. Peter predlaga danes 26. t. m. ob 20. na vrta goslinde Možina na Vidovanskih cestah množični sestanek...

Dipl. inž. kemika

analitika, po možnosti že v usnarjskih analizah izvežbanega išče tovarna usnja Tone Knaflič, Kamnik. Ponudbe naj se pošljejo na naslov z navodno življenjepisna in dosedanje prakse.